

Ite de episcopo Theoderico q̄ per ipsam Colonie in antistite est pro
 motus. eiusq; nutu depositus. c. xli. **D**e scolari Coloniensi quem sancta
 Maria in somnijs corripuit. cū ordini malediceret. c. xlii. **D**e pena Sibo
 donis et sociozum eius ob iniuriam beate virginis. c. xliii. **D**e pena lu/
 foris. qui blasphemauit sanctam Mariam. c. xliii. **I**tem de pena cuius/
 dam matrone de yeldenze. que de ymagine sancte Marie stulte loqueba
 tur. c. xlv. **I**tem da alia matrona. que filias a lupo raptas per ymagi
 nem recepit. c. xlvi. **D**e ymagine sancte Marie in yesse. c. xlvii. **D**e mona
 cho medico. cui sancta Maria in choro electuarium suum primo negauit
 et postea emendato donauit. c. xlviii. **D**e sanctimoniali. cuius tybiag le
 sam sancta Maria in visione perunxit et sanauit. c. xlviii. **D**e incluso qui
 per aue Maria sensit miram dulcedinem. c. l. **D**e monacho. quem sancta
 Maria deosculabatur ante mortem. c. li. **D**e hermanno conuerso pro
 quo defatigato sancta Maria horam cantauit et finem predixit. c. lii.
De Pauone conuerso qui sanctam Mariam in fine vidit. c. liii. **I**tem
 de sanctimoniali cui morienti apparuit. c. liii. **I**tem de Wernero mona
 cho cui in extremo subuenit. cum a demonibus terreretur. c. lv. **I**tem
 de canonico Coloniensi. cui in fine se ostendit. c. lvi. **D**e Simone cruce si
 gnato. quem sancta Maria morientem consolata est. c. lvii. **D**e milite de
 collato. qui per eam euasit gehēnam. c. lviii. **I**tem de latrone. quem de
 collanz sepeliri iussit in ecclesia. c. lix. **D**e monacho. qui ordinem Cister
 censem sub eius pallio vidit in regno celorum. c. lx.

Incipit distinctio septima.

Capitulum primum. **C**esarius.

Iohannes in Apocalipsi vidit mulierem amictam sole. et lunam
 sub pedibus eius. et coronam duodecim stellarum in capite ei?
 atq; in utero habentem que clamabat parturiens et cruciabat̄
 vt pareret et cetera. Mulier hec per Johānem visa virgo est sancta. Ma
 ria. sole lucidior fulgore caritatis. luna superior id est mundo ex cōtemp/
 tu glorie secularis. omnium virtutum stellis tanq̄ dyademate geminato
 corōata et quod illis dignius ē diuino partu fecundata. Hanc designāt
 per exemplum mons. castellum. aula. templum. thalamus. et ciuitas.
 palma. cedrus. vitis. rosa. et cum istis innumerosa nominum. nobi
 licas. **M**iroz in huius gloriose virginis designatione virgam floridam

et rubi iter flāmas vrētē. vellus madiou. Bedeōis. thronū eburnē. ac
deauratū Salomōis. fōrē signatū. ortū clausū et alia q̄ plurima. que bre
uitat. studio s̄mittēda. Sic eiz i creatur. vniuersis matre creatoris nil
est sanctius. nil dignius. nil precellentius. ita ei⁹ visione nulla sanctorū vi
sio dignior. nulla iocundior. nulla eminentior. Cuius preces vt quidā ait
vitia. cui⁹ nomē tristia. cuius odor lilia. et cuius vincunt labia fauū i dul
cedine Super nucem sapida. et super niuem candida. super rosam rosci
da. super lunam lucida viri solis lumine. **Apollonius.** Beati vero et
ter beati qui tante vginis visione digni habitū fuerint letificari. et sermo
ne iocundari. oīoe solari. bñdictione confirmari. **Cesarius.** Hoc pleni⁹
nosces p̄ exēpla. Audisti iā ex pte figuras et enigmata. vis nūc scire q̄lia
et quāta mūdus per ipsā sequatur bñficia? **Apollonius.** Nihil plus
fitio **Cesari⁹.** Ipsa est orbis seruatrix. et tribulatozū solatrix. fida
sibi famulatiū defensatrix. Per ipsā p̄tōres illuminātur. desperati ad cō
fessionē reparātur. apostate a deo per ipsā deo mirabiliter recōciliāt. iu
sti reuelationib⁹ solātur. Nomen ei⁹ et memoriale eius morbos sanat
demonēs fugat. vincula soluit. timores pellit. tentatiōes compestit. Per
ipsā pusillanimes cōfortantur. torpētes excitātur. eiecti autē misericordi
ter reuocant. Diligentes se diligit. ymo diligendo preuenit et honorat
et cōtemnentes se. qz iusta ē. punit et humiliat. Apud ipsā eiectuarū. sūt
cōfortatiua. ynguenta sanatiua. Nomen eius super mel dulce. et heredi
tas eius super mel et fauū. Morientibus assistit. et mortuozū aias ad
vitā pducit eternam. **Apollonius** Licet omnia hec credam de illa. vel
lem tamen mihi eadez exemplis delucidari. **Cesarius** Que a viris au
diui religiosis tibi referam. ipsius vt spero oīoe adiutus. Qz hō mūd⁹
eius meritis precibusqz cōseruetur. **Capitulum. ii.**

Hnte hos annos. quando valdi illi fuere vēti atqz tonitrua. quo
rum mentionem feci in distinctione quarta. capitulo vicesimo pri
mo. cum in quadaz ecclesia prouincie nostre populus staret. et di
uina sacerdos celebraret. ymago dei genitricis tam vehementer sudare
cepit vt astantes notarent et mirarentur. atqz ipse sudozū gutte peplis
matronarū extergerentur. **Dutu** dei obsessus eadem hora affuit.
requisitus de causa hoc respondit. Quid statis ammirantes? Filius Ma
rie manum extenderat ad feriendum Quam si non ipsa tenuisset. mun
dus iam minime subsisteret. **Ecce** hec est causa sudoris. **Et** terri
sunt omnes audientes verba tam stupida. **Hec** mihi relata sunt
a quodam abbate religioso ordinis nostri. tūc temporis recenter gesta.

Druo post hec emenso tēpore. āno videlicet gratie **Cap. iiii.**
M. cc. xviii. mare in partibus frisie terminos suos egre
diēs multarū puinciarū terras occupauit villas deleuit. ecclesiv
as lapideas deiecit. tātā extingūēs hōiz multitudinē. vt sūma cētuz milia
transcēderet. Ita exaltati sūt fluctus ei⁹. vt turriū altitudines operire vi
derētur. ⁊ pcella pcellā impellēs generale diluuiū minaret. Et sicut di
ctum fuit abbi nostro. cū eodē anno uisitacionis gr̄a frisīā intrasset. fluct⁹
furētes etiā vsq; Colonia puenissent. si nō is q̄ eos excitauerat. genitrici.
sue vt postea dicitur p̄cibus cōpescuisset. **Apolloni⁹.** Nosti cām tante
plage? **Cesarius Noui.** friso quidam arte pugil in eadē puincia extitit
qui quotiēs de taberna ebrius redijt. totiēs vxorē verberibus ⁊ plagis
satis tribulauit. Tēpore quodā timore mariti infirmitatē simulans. ne si
mulatio eadē posset notari. corpus domini sibi dari postulauit. Veniēt
sacerdoti pugil cū citho ceruise ebri⁹ occurrēs bibere monuit. Et cū ille
responderet. corpus dñi porto. nō modo bibam. irat⁹ friso cū citho pi
xidez percussit ⁊ oēs hostias de illa excussit ita vt per pauimentum dispge
rentur Matrōe vero q̄ cōsolacionis gratia ouenerāt. sup̄ singulas hosti
as tanq; stellas radiates viderūt. Quas sacerdos gemēs ac dolēs i pi
xide recollegit et abiit. Friso vero a decano puincie citatus excōdicat⁹ ē.
sed nō curauit. Qui tādem ad hoc cōplusus est vt cruce pro tanto sacri
legio signat⁹. cū iam dicto sacerdote etiā cruce signato venirz Romaz
Qui dñs Honor⁹ Papa culpā cōfiteci p pēitētia iniūxit. vt mare trāfret
sbiq; trib⁹ ānis i armis xp̄o seruiret. Quid plura? Mare trāfretūt ābo. et
ante Damiatā mortui sūt ambo. Quib⁹ defūctis. cū āno eodē dñs puin
ciā terribilit̄ vt supradictū ē plagassz. et causa plage p̄m lateret matro
ne cuidā valde religiose dño in ieiunijs. oratiōib⁹. vigilijs. ⁊ elemosinis
seruienti. matertere videlicz dñi Winiboldi abbis s̄cti Bernardi. beata
dei genitricis lacrimis eius mota. populiq; miserta apparēs sic ait Prop̄
iniuriam filij mei i sacramentū corporis eius scām. submersa est Frisia. ⁊
adhuc amplius plagabitur. si cōdigna penitētia nō fuerit s̄secuta. Ex q̄
bus verbis colligitur. q̄ nō solū pugilis sed cōmunibus populi peccatis
exigentibus hoc euenerit Morq; adiecit mater misericordie. leua oca
los tuos contra mare. Quod cum fecisset contemplata est p̄xidem a pu
gile percussam in summitate fluctuū natantem. Que cum in tantum ap
proximasset vt posset agnosci ait. Ecce corpus filij mei. In loco enim
vbi disp̄sū ē. edificāda ē ecclā Et debet ei tāta exhiberi reuerēcia. quomō
sepulchro dñico Hoc ec̄ noueris. q̄ ābo mōtui s̄. Pugil scz ⁊ sacerdos s̄
Pugil eo q̄ sine cōtritione obierit. sepultus ē in inferno. sacerdos q̄o ter

habere pecuniam. cogitare cepit qualiter extorqueret ab illo. Sciens pro-
sus hominē illitteratū assumpto secum decano. Limburgēi in ipsa dñica
infra Epiphanię octauā cui⁹ officiū difficillimū est. cū se sacerdos prepa-
rasset ecclesiā tanq̄ missā auditur⁹ intrauit. Expauit ille visis tantis vi-
ris ⁊ facta tñ cōfessione. eo q̄ ignoraret officium diei. introitum de sancta
Maria. s. **Vultū tuū deprecabuntur.** inchoauit. Quem Hardeardo⁹ con-
fūdere volens. auctoritate cure pastoralis officium diei incepit id est In
excelso throno. Cui cū sacerdos resisteret. cessit ille cōfūsus se simulās. In
ta missa cū illū dure satis argueret. diceretq̄. qualē missam dixisti hodie?
⁊ ille responderet de domia nostrā. nōne bona sunt? adiecit Hardeardo⁹
Videte ne vnq̄ de cetero missam dicatis in ecclesia mea. Sicq̄ recessit.
alio sacerdote substituto. Et cū egeret pauper ille amotus compassa est
ei mater misericordie. nocte quadā. Hardeardo dicitis matutinis in ec-
clesia sancti Gereonis soli apparens. durius allocuta est dicens. **Ut quid**
repuisti capellanū meū. auaricia tua ad hoc te instigante? Si nō celeri⁹
eū restitueris. lingue officio a me priuaberis. Ille ad pedes eius corruēs
⁊ veniam postulans. omnē satisfactionē promisit. **Mox mane directo nū-**
cio amotum restituit. mandans sicut supra dictum est de sancto Thoma,
vt missam de sancta Maria quocūq̄ die vellet celebraret ipsamq̄ pro su-
is peccatis interpellaret. Adhuc enim idem sacerdos viuit ⁊ preest cui⁹
dam monasterio sanctimonialiū. cui⁹ ipse iniciator extitit. **Apollonius.**
Bonum ē tali seruire domine. q̄ sic sibi seruientibus subuenit. **Cesari⁹**
Don solum eos a quibus affliguntur monet et corripit ymo etiā que illo-
rum sunt potenter defendit.

Capitulum. vi.

QEmpore illo. quo Baldewinus comes flādrice cū cruce signatis
Constantinopolim expugnauit dñs Papa Innocencius ordi lit-
terl. suis mādauerat vt q̄dragēsimā ptez oīum rerum suarū mo-
bilium in succursum terre scē transmitteret. Ordo vero priuilegijs sibi ab
eius predecessore indultis innitens ne libertatem concessam vertere vi-
deretur in seruitutem. tam grandi exactioni subiacerere non adqueuit.
Unde Innocencius furens in tantum ordini indignabatur. vt digni-
tatibus secularibus indulgeret quatinus possessiones ordinis si-
bi vsurparent. **In proximo vero generali capitulo abbates qui**
cōfluerāt. spē suā i Beata dei gēitrice q̄ ordi patrona ē et aduocata
ponētes. sciētes sētētā male cōceptā ei⁹ p̄cib⁹ facile posse reuocari. spā-
les p̄ eadez n̄itate vsq̄ ad primū capitulū cōfones inuēp̄t. Hoc etiā

adificiētes. vt a capite q̄dragesime nudis pedib' de capitulo exētes. sep-
 tē psalmos cū letania cātarent. **Q**uod et fecimus. **I**nteri beata dei geni-
 trix virgo Maria. cui dā religio so nomine **R**eynero s̄a dicti **I**nnocēti cō-
 fessori apparēs. in hec vba eidē mādauit. **T**u ordinē **C**isterciensem cuius
 aduocata sum ego. destruere conaris. sed nō p̄ualebis. **E**t nisi citius de
 tuo malo p̄posito resipiscas. ego te et oēm potestātē tuā cōteram. **H**umil-
 modi nūtio dñs **I**nnocētius audito. sciens **R**eynez vix eē sādū ac ve-
 racē. timuit i tñ de cōcepto p̄cō penitens vt ordis p̄uilegia roboraret
 adificiēs vt primo oīz negoria ordinis in curia expedirētur **Q**uā indol-
 gētiā cū tam sua bulla q̄ oīum cardinalium s̄scriptiōib' cōfirmaret. et
 vnus tñ nigri ordis cardinalis contradiceret. ita in illū exarsit. vt stati-
 eū amouere miaret. **C**ūq; primo caplo p̄rib' n̄ris inotussēt. **C**hristū et
 q̄z genitricē de tā inopinata imutatiōe gloriātes. oīones inuētas euz
 gratiaz actione dimiserunt. **A**pollonius. **N**ō miror. si aduocatiā suaz
 tam potēs regina defendit. **C**esarius. **N**ez dicis licet enim licet mater
 misericordie nō tamē obliuiscitur **C**apitulum. vii.

Quā nobilis femina dñā **A**leydis de **M**olsberg. cū cōsensu mar-
 ti sui **E**uerardi **B**urgauij quedam allodia sua per inspirationē
 diuinā ad nouā abbatīā ordinis nostri cōstruēdaz in manus do-
 mini **H**enrici abbis nostri libere et sine omni cōtradictione tradidisset
 et ante ipsius mortē domus q̄ vocatur locus **M**arie constructa fuisset vi-
 ri quidam nobiles ex ei' cognatis p' ei' mortē cōtra iūsurādū veniētes
 eādē nouellā plātacōez q̄rimonis. minis. rapinis. mltisq; alijs incōmō-
 dis molestare ceperūt. **S**cā vero dei genitrix **M**aria eiusdē cenobij
 domina et aduocata. sicut a multis dicebatur. s̄ apud filium egit. vt **I**shē-
 ricus de molsbg. q̄ p̄cipuus videbatur obsideretur. vt supra vires dā-
 nificat' de p̄prio castro eliminaref. **D**e zegēbergh vir nobilis a q̄ mltuz
 dom' p̄dicta verabat. a seruo suo satis miserabiliter occisus est. alius q̄
 dā ad ei' depredationē p̄perās in via crepuit medius **Q**uā vindictā eū
 audisset alius q̄dā nobilis vn' de coheredib' venit ad locum timore cor-
 rept' dicēs. **D**ñā mea sancta **M**aria sint tua tibi parti ego mee reuulso
Wilhelm' miles de **S**helfenstein ab vxore instigat'. que se heredē possesi-
 onū collataz dicebat. curte meliozē inuadēs. fratres mlti. exp̄sis graua-
 bat. **I**nteri sacerdos q̄dā religiosus cōfessor ei' nocte quadā in loco scē
Marie se p̄ visū trāspōsitū vidit. et cū q̄dā ex sacerdotib' celebratur' eēt
 missā q̄ a sūp̄dicto **W**ilhelmo ipediref vir q̄dā nigerrim' fuste illū p̄cussit
 q̄ occidit **Q**uē visū cū ei fecitasser asserēs eū i breui mortuz. nisi a vera

temo
 ma. nō
 posside
 ne p̄bu
 lagādu
 ganōū.
 vit se in
 ce dicte
 mina.
 nō s̄m q̄
 moran
 mōuar
 ri p̄lētā
 nā solut
 nū postā
 lins capti
 nā p̄otū
 vltro sc̄p
 oplovere
 tit. **M**odo
 vltōmū
Moat.
 re. alias
 aia euib
 q̄ p̄p̄t n
 mū raplēs
 nigro de c
 dū intrās
 tēpore v̄lq
 d̄gnis v̄l
 bis cōlūm
 De aut p̄c
 quo m̄bi o
 inmeat q̄
 mōdū ē d
Mo
 v̄ta
 va vi

tionem modo achor cessaret. ille stimulis quotidianis uxoris sue se urgeri con-
 rens. non acquieuit consulti **C**iratus litteris papalibus cum esset in violenta
 possessione. et iudices cum advocatis iam negotium diutius tractassent. tam
 de tribus duos dies prefixerunt. unum amicabilem ad componendum alterum ad
 litigandum. Qui cum opponere non possent. diesque tres adhuc superent ad liti-
 gandum. **J**ohannes de **H**orechim in veteri morte reversus. prima nocte vi-
 dit se in somnis esse in loco sancte **M**arie audiens virginem gloriosam clara vo-
 ce dicentem. **O**portet me recedere a loco isto **D**icente converso quo ibis do-
 mina? **R**espondit ad filium meum conqueri de **W**ilhelmo de **H**elpenstein qui me
 non sinit quiescere in loco isto. **V**ane vero visionem referes cellerario iam me-
 morati **W**ilhelmi subiunxit. **S**ciatis pro certo. quod adversarius noster cito
 morietur propter conventum loci sancte **M**arie **C**ui subridendo respondit. **N**on curetis
 tamen vellemus esse absoluti ab eo. **Q**ui post dies paucos pede truncatus. pe-
 nam soluit irrisiois. **E**adem vero die cum **W**ilhelmus circa nemus spatia retur.
 milium portans super pugnuz. a duobus servis comitis **S**eynensis qui hominem sui
 furis captivum ducebant quem ipse excutere nisus est. lancea transossus ani-
 mam protinus exalavit. **E**adem hora obfessa quodam in villa que tris dicitur a
 castro **h**elpinsteyn satis remota **I**ta cepit saltare. manusque cum cachinno
 opiodere ut vir a duodeci posset teneri. **I**nterrogata quod haberet? **R**es-
 pondit. **M**odo in hac hora magister meus acquisivit tres animas. **D**overitis
wilhelmum de **h**elpinsteyn iam occisum. **Q**uoniam? **Q**ue fuerunt ille tres anime?
Moachus. **D**ecisi et occidendum sicut conficatio. eo quod animam mortui habuerit in
 re. alias duas in spe **N**on multo post interrogatus dyabolus in briseke de
 aja eiusdem **W**ilhelmi per os alterius femine respondit. **M**agister meus habet eam
 et propter modo achos quos spoliaverat pice et sulphure illam infudit. usque ad sum-
 mum replens. **U**xor vero que ad tantum malum instigauerat eum post breve tempus a pro-
 uigno de castro cum liberis eiecta est. **N**am cum sit inexpugnabile cum scalis no-
 de intras illam turpiter eiecit. iniuriam beate dei genitricis vindicans **A**b illo
 tempore usque hodie monasterium curtem eandem quiete possidet meritis gloriose
 virginis adiutus. **Q**uoniam? **S**atis mihi iam probatum est. quod ipsa totius sit or-
 bis conservatrix. tribulatoque consolatrix. fida sibi famulantium defensatrix.
Qui autem peccatores per illam illuminentur quod huius omnibus salubrius iudicio alii
 quo mihi omnino precor exemplo. **M**onachus. **C**um homo homini sepe premax
 obtineat gratiam multo amplius **B**
 credendum est de matre domini.

Ca. viii.

Quoniam quidam sancti **C**uniberti in **C**olonia nomine **H**ericus
 vita satis secularis. cum die quadam solus equitaret nubecula lucis
 da viam ipsam eo intuentem transuolavit vocemque clarissimam de
 .s.l.

Septima distinctio. De sancta Maria.

ip̄sa nube audiuit. **F**iat voluntas tua sicut in celo et in terra. Eratq̄
vox eadē tante dulcedis vt q̄tiēs ei⁹ postea recordaretur lacrimis infun-
deretur. Cūq̄ vocē hanc celitus demissā minus attenderet vel potius n̄
intelligeret nocte quadā p̄ visu⁹ se stare vidit in capella domus sue ante
altare corā imagine btē dei genitricis. Quā cū verbis angelicis solito sa-
lutaret r̄ndit illa. **U**t quid me salutas? Homo p̄ditus es et nūi vitā tuā
emēdaueris. citius peribis. **E**go enim et **B**ñdictus intercessimus pro te.
Qui cū sc̄daz hāc āmonitionē dulcedine vite secularis abstractus negli-
geret. circa tēp⁹ sex ebdomadarū tā graui infirmitate correptus ē. vt in-
ungeretur. nec vlla eēt spes vite eius. **T**unc demū ad cor reuersus ⁊ quid
audierit. q̄d ve viderit recordatus. fratrib⁹ q̄busdā **B**urgēlib⁹ ordinis
Cisterciēn ad se vocatis se reddidit qui in proxio pascha monach⁹ fact⁹
est. meritisq̄ et precibus beate virginis se illuminatū vsq̄ hodie gloriā
Apolloni⁹ **C**ui⁹ fuit vox illa facta de nube. et q̄s sēsus eius? **C**esari⁹
Quantū ex tā dictis colligit. beate Marie ⁊ sancti **B**ñdicti. **O**rabant. n.
Christū. vt sicut voluntas eius est in celo id est in iusto. ita et eius volun-
tas que semper bona est fieret in terra. hoc est in illo iuvene tūc peccatore
Nec mirari debes si peccatores per eam illuminātur. qz sicut nomē eius.
ita et laus eius in fines terre. **M**aria enim interpretatur stella maris sue
illuminatrix. **Q** vero desperati et cōtra omnem gratiam indurati. per ip-
sam ad cōfessionem et veniam reparantur. presto sunt exempla.

Capitulum nonum.

In prouincia **P**artica domus ordinis **C**isterciēn sita ē q̄ **T**rap-
pa vocatur. **I**n hac sicut mihi retulit dominus **H**enricus abbas
de simeni asserens sibi recitatū ab abbate p̄dicte domus. conti-
git q̄d dicturus sū tunc temporis recenter gestum. **I**nfirmatus est ibi mo-
nach⁹ vsq̄ ad mortē. **D**eputati sūt ei duo monachi ad seruiēdū **Q**ui dū
sib̄ exissent et eger solus iaceret. ingressi sunt duo tetri spirit⁹ i angulo dom⁹
stātes **C**ōplosis aut̄ manibus cachinnātes dicebant ad inuicē. **C**ras ho-
ra tertia deducemus cū magno gaudio animā huius ad infernum **M**ox
infirmus tremere cepit atq̄ p̄llescere. maxie propter remorsū cōsciencie.
Cōmiserat eniz añ conuersionē peccata quedā grauia. q̄ vetate erubescē-
tia cōfiteri nō potuit neq̄ clericus in seculo. neq̄ nouiti⁹. neq̄ monach⁹
in monasterio. **P**auēs vero et circūspiciens cōtemplatus ē in angulo op-
posito matronaz pulcherrimā. in hec v̄ba demōibus cachinnātib⁹ r̄nden-
tē. **N**olite nimis gaudere. ego illi dabo cōsiliū q̄liter dentes vestros eua-
dat. **P**ost q̄d v̄bū v̄sio ois ministris intrātib⁹. disparuit. **C**ōsiliū autem

Intelligēs confessionē matronā vero sanctā dei genitricē. quā in tāto picu-
lo vt opinor inuocauerat. priore vocare fecit. cui oia sua peccata meriti.
beate virginis adiutus plene ac deuote ofites. et vt eadē abbati q̄ tunc
presēs n̄ erat reuelaret. supplicās. oleo sacro inundat et dñici corpori. sacra
mēto munir. hora a demonib' p̄dicta sub spe venie spiritū exalauit.

Capitulum .i.

Simile bñficiū cōsecuti sūt duo paupes Parisius a beata virgi-
ne. sicut mihi retulit Lambertus mōach'. qui eodē tpe ibidē dic-
te studuisse. Cūqz collecti fuisset in hospitali. qđ sitū ē āte ei' ora-
torij in paradiso viro cuiusdā religioso eiusdē hospitalis mistro ip̄a virgo
benignissima cui cura ē de omnib'. apparere dignata ē dicēs. Bone vide
vt diligētia ac custodia adhibeatur illis duob' qz in piculoso statu sunt
q̄ demones cū multa sollicitudine circueunt quomō eis noceāt. Qđ cū indi-
casset sacerdoti. et ille eos ad emūdationē ofciētie hortaret semel ac secū-
do nec p̄ficeret. tandē subiūxit. Miseri ego noui vos eē i peccatis grauif-
simis. citoqz moriemini. et nisi cōfessi fueritis intrabitis gehēnā. penis et
nalib' cruciadi. Illi vero territi. et qđ credibili' est precib' beate dei geni-
trici illuminati. peccata sua ofessi sunt. moreqz Chustiano decedētes. de
monib' luctum et sanctis angelis gaudium fecerūt in celo. **Apolloni'.**
Valde letificat ista. **Cesarius.** Non solū peccatores fidē sine opibus
habētes. p̄ ipsā vt pbatū ē illuminātur imo etiā apostate a fide quod si-
gnū ē maioris misericordie. per eā Christo recōciliāt. De hoc habes ma-
nifeste exēplum in distinctioe secūda capitulo quadragesimo scdo de iu-
uene qui iuxta Flozētiā Chustū abnegās q̄ dyabolo se reddens. eius
scibus puenit ad indulgētiā. **Apollonius.** Simile legit de Theophy-
lo alexandrino. Quia iā sermo satis p̄rad' ē de bñficijs eius circa pecca-
tores. p̄cor vt exēplis mihi oñdas quātis q̄ qualib' per eā iusti reuelatio-
nibus cōsolētur. **Cesarius** Quam mirifice iustos sibi seruiētes scā dei
genitricē ofolef ex paucis que subij-
ciā. cognoscere poteris exēplis.

Cap. ij

Quia extitit. vt qđā ex abbatib' ordis n̄ri p̄ negotio ordis ad
hēricū ipatore filiū Frederici mitterētur. inf̄ q̄s p̄cipu' videba-
tur tā scitate q̄ dignitate. dñs Petr' monocul' abb̄ elareuall' cu-
sus mētio habita ē in distinctioe sexta. c. xi. Et qz dñs Cisterciēn' i ppria p̄-
sōa vāire n̄ potuit. p̄ore p̄ se misit. Veniētib' eis spireā cū in ecclia btē ofi-
gētrici. cui' structura stupēde magnitudinis ē. orasset. cūctis oci' ab ofoe
surgētib' et eiusdē ecclie edificia circūlustrādo cōsiderātib'. iā dñs He-

.s.z.

tr' cui' cogitat' et delectatio nō fuit in edificijs corruptibilib'. s; instructu-
 ra. Ihs celestis i orōe pseueravit. Tādē oib' egressis cū i porticu ecclie
 a cāonicis honorifice fuisset salutari. et cū instātia multa ad prādiū inui-
 tati. reqsītū ē a qdā abbe. i cui' honoē ecclā eēt cōsecrata. Rñdētib' clericis.
 i honore dñe nre. abbas Clareuallis incōsiderate sibi ixit. et ego sciebam.
 Qd' xbu' prior Cistercij considerans tunc qdē tacuit. s; mox vt egressi sēt
 ciuitatē eiusdē xbi recordatus ait abbi. Dñe abb dicite m'. Nñ sciebat.
 Spirēse mōasteriū i honore dñe nre fuisse consecratuz. Ille de xbo pro
 lato dolens. Rñdit. visū est mihi bñ decere. vt tam mirifice structure pa-
 trona foret mater dei et celoz regia. Prior bñ cognoscēs ei' sātītātē et
 qz aliquo sibi in ecclā reuelatū fuisset ex respōsiōe conijciēs adiecit. Ego
 in hac via vicez gero dñi abbatis Cisterciē. in cui' auctoritate vob' pre-
 cipio vt nō mihi dicatis nisi veritatē. Tūc ille obediētia artat' cū vere-
 cūdia rñdit. Qñ prostrat' corā altari pro peccatis meis et vie negligēcijs
 attenci' orauit. ipsa brā xgo Maria mihi apparēs. bñdictiōez quam ordo
 noster sup redeūtes de via dicere cōsuevit. sup me dedit in hec xba. Om-
 nipotēs sēpiterne deus. miserere huic famulo tuo. et qcquid ei in via sbrū-
 puit. visus aut auditus male rei aut ociosi sermōis. totū ineffabili pietate
 ppiciat' indulge. per Christū dñm nostrū. Hec m' relata sūt a qdaz abbe
 religioso ordīs nostri. in cui' domo idē Petrus sepius visitauit. Ex bene-
 dictiōe ei' intellexit eā ibidē fuisse patronā. **Apolloni'.** Felix oratio. per
 quā tante virginis meretur bñdictio. **Cesari'.** Nō solū orātes. sed eē
 psallētes sua bñdictiōe cōsolari cōsueuerat.

Capitulum. xij.

Henricus versus in Hēmerode. cui' memini in distinctiōe qnta
 cap. qnto loquēs d' demōib'. sepius i solēnitatib'. marie glōsā x-
 ginē inter psallētes videre cōsuevit. Que nocte quadā ipso intue-
 te de choro mōachoz veniēs. dei filiū ex se natū in brachijs gestās i cho-
 rū egressa est versus. ex more abbis fratres excitādo circuiēs. añ qdā
 cui i oratione vigiles erāt et deuoti gradū fixit. filiū eis oñdēs ac bñdi-
 cēs deuotioni illoz cōgratulādo. Epidos autez et dormiētes celeri' p-
 trāsiuit nil cōsolatiōis eis ipēdēs. Singulos vero versus in illa celesti cir-
 cuitiōe visitatos. nec nō et neglectos p'dict' versus diligenter notauit.
 singulos dñō Hermanno tunc ibidem priori. nunc loñi sātē Marie abbi
 nomiati expmēdo. Hec ab ei' ore audiui. **Apolloni'.** Simile recordor
 te dixisse i pma distinctiōe. c. tricesimo qnto. de Hodefrido mōacho vilarī
 ē. **Cesari'.** Tāta caritate xgo sibi deuote sātūlates cōplectit. vt nō solū

orantibus. non solum psallentibus. sed etiam dormientibus benedicat.

Capitulum xiiij.

Docte quadam cum versus presbyter sedens in lecto suo in infirmatorio et ceteris dormientibus dicens orationes suas. vidit dominam nostram eandem cellulam in magna claritate intrantem. monacho quodam quem noiare nolo precedere. matronis duabus subsequantibus. Supra cuius caput cum manum posuisset. lectos infirmorum plustras. et dormientibus benedicens. iterum ad eum rediens manumque super caput eius sancto posita. sic ait. **D**e benedicat quicquid hic manet. sicque egressa est. **A**polloni. Si sic dormientes noctibus a speculo totius castitatis visitantur. Valde decet ut tam ordinate et tam compositae religioni in lectis suis iacere studeant. ut virgineus aspectus in eis non offendatur. **C**esarius. Iuste moueris. Referam tibi de hoc exemplum quod me audisse recolo a magistro meo in probatione.

Capitulum xv.

Monachus quodam sicut frequenter contigit cum nocte quadam dormire non posset diceretque orationes suas contemplantus est in dormitorio feminam miri decoris que dum dormientium lectos circuiret singulis benedixit uno tantum monacho neglecto. quem non respicere curauit. Hunc vigilans diligentius notans cum visio ei fuisset intimata mane confessus est in eadem nocte inordinate iacuisse aliquid sibi de rigore ordinis relaxando. **N**on tamen dicere potuit magister meus. ystrum cingulum deposuerit vel caligas dimiserit siue tunicam denodauerit. **A**pollonius. Si pro culpa tam modica monachus iste gratia benedictionis priuatus est puto eum dignum esse pena qui inordinate et impudice iacere dormiens consuevit. **C**esarius. De hoc terribile sat. habes exemplum in distinctioe quinta capitulo tricesimo quinto. de uerso quem dyabolus impudice dormientem in forma monialis deosculabat quem mox infirmatus infra triduum mortuus est. Dormientes enim et peccare possumus et mereri. Que enim vigilando cogitamus. siue ad que mouemur siue bona sint siue mala. eadem nobis sepe per somnia occurrunt sicut catena dum trahitur et iactatur. pulsus pulsus impellit. ita in dormiente precedens cogitatio. motus siue consensus operum bonum vel malum ducit. **A**polloni. Placeat quod dicis. precede nunc de solationibus iustorum.

Capitulum xvi. Cesarius s.

Approdictum uersum hericum monachum quodam vite laudabilis nomen perdere non licet obnoxius rogauit ut beatam dei genitricem interpellaret cum ab illa visitaretur. **N**on cum promississet et die quodam dicto completo

rio i oratorio **B**rāgie cui' magister erat p ipso preces sūderet apparuēte
 orāti tres matrone mire pulchritudis. Ad quaz decorē dū stuperet. 7 q
 nam eēnt vel vnde venirent intra se miraretur vna ex eis cogitatiōibus
 suis rñdit. **E**go sum **M**aria magdalena. hec ē vniuersaliū dñā dei gēitrix
 virgo **M**aria digito eā demōstrās. **T**ertia vero **E**lisabeth. Et adiunxit
Tu oras pro monacho illo nomē eius exprimēs magis eni idiges vt ip
 se oret pro te. **S**icq; dispuerūt. **S**uper eiusdē monachi caput cum adhuc
 eēt diaconus 7 euāgelii legeret ad missā idē conuersus colūbā vidit de
 scendentē 7 vsq; ad finē le
 ctionis ibidem manētez.

Cap. xvi.

In eodē claustro mōach' quidā fuit predicto ouerso **H**enrico cō
 tēporaneus noie 7 ope **C**hristianus. **I**stū multis modis dñā no
 stra consolari cōsueuit secreta sua illi manifestās. **H**uius beati vi
 ri vitā videlicet qualis ante ouersionē fuerat vel post inquātū scire potui
 succincte tibi perstrigā. **N**on alia de illo referā q̄ ea que a religiosis viri.
 q̄ eū viderūt 7 nouerūt michi dicta sūt. **C**um adhuc eēt scolaris. 7 scolas
 visitās p pūncias discureret. nocte quadā in domo cuiusdam mulieris
 hospitabatur. **C**uius filia cū haberet caput scabiosū 7 instaret adolescē
 ti vt si aliq̄o cōtra illū morbu' nosceret sibi diceret. asserēs multa experi
 mēta scolares scire 7 ipse negaret illaq; negāti nō crederet tandē ipozu
 nitate ei' victus vt se ab ea liberaret. **R**ñdit. **A**ccipe barbā **I**ouis fuligi
 nē 7 sal. 7 fac ex eis vnguētū. **D**e quo mox vt filie tue caput perunxeris
 melius habebit. **Q**ue cū eidē morbo eēnt cōtraria **I**fecit tñ ma' sicut eodē
 ita fuit. 7 puella citi' nō ppter medicinā h̄ ppter scolaris simplicitatem vt
 opinor plene oualuit. **A**lio tpe eū i domo quadā sibi ignota dormiret. et
 ppter necessitatē nature solis femoralib' indut' surgeret dyabolus i spe
 cie nude mulieris illi accurrēs dorso ei' nudo infiluit **Q**uā cum nullo co
 natu de dorso suo excutere posset. sic vsq; ad tēp' matutinaz circūcundo
 manum taz corpis q̄ mētis incurrit defectū. **O**rdinat' in sacerdotēz fact'
 est capellanus coitis **L**ossensis in castro ei' missas celebrās **F**ili' dō **C**ōi
 tis sciēs illū viz eē simplicē 7 timidū vt eū terreret vñ pelle se circūdedit
 7 more bestie sup pedes manusq; ieedēs ad solū i capella sedētē sic venit
 rugit' ostra illū emittēs. **Q**uo viso **C**hristianus territ' 7 pene extra mētem
 factus arrepto cultello tā valide illū collo iuuenis infixit. vt rueret pene
 mortu'. **Q**ui cū modicū respirasset. timēs vite sacerdotis ait **F**ugite dñe
Christiāe qz filiū **C**omitis occidistis **M**ox ille trit' fugit 7 eū venisset ad
 portā castri dixit hostiario. **A**peri 7 sine me fugere. qz filiū **C**omit. occi
 di **I**ides quāz simplicitas **S**tati vt hec inouerūt. parentes 7 familie

Sp
 placent
 agitur
 nos hom
 ge. 7 ipse
 lojus clar
 illū 7 oar
 sepulc
 floz erat a
 cū mico
 trantat
 credent
 nantia po
 en bñ
 Mari
 terrem rip
 punit et dū
 cōne cultor
 et milie
 vobit
 nullū
 regēs
 impura
 cōmēras
 cēna
 sulcepit
 beclitate
 bili dō
 nico co
 ba virgini
 Nazare
 tota
 runt. **D**em
 lētia
 ipreas
 no quere
 uel redit
 nent **D**em
 tibus est
 q tu quā

planterunt valde ad peticoez tamē iuuenis Christianus reuocabat culpa
 ignoscitur cōtra spē vulneratus citius oualescit. Tpe quodā cū omēda/
 tiōez hominis faceret mortuus ille surrexit. Fugietib' oibus q̄ aderāt. fu
 git ⁊ ipse Cristianus venitq; ad fluuū qui nō lōge aberat. Quē mortuus
 seq̄ns clamauit p' tergū ei' dicēs. Dñe ē mihi domi aries optim'. tollite
 illū ⁊ orate p' me sicq; ad feretz de quo exilierat reuersus mortuus ē et
 sepul'. Habebat autē p̄ter predictam capellaz ecclesiā legitimā cui' pa
 stor erat ad quā quotiēs ire debuisset. fluuū quēdā trāfire habebat. Qui
 cū minor eēt equo vectore illū transuadabat cū vero inundasset nauigio
 transibat. Quodā igit tēpore cū ad fluuū de more accessisset maiorez q̄
 crederat reperit. Propter qd cū se et equū ei omittere non auderet. et
 nauicula deesset paululūq; quid faciendū esset deliberaret. ecce apparēs
 ei beā Maria magdalena. apprehendit eū de vestimēto supra collū. et i vl
 teriozem ripam deposuit ita vt erat in equo sedētē letus itaq; ad ecclesiā
 puenit et diuina celebrare exorsus est nullū habēs adiutorē nisi rusticū ec
 clesie custodē. Beata vero Maria magdalena q̄ mirabiliter eū illuc pou
 xit. misse ei' intereē nō refugit. Nam quotiēs se vertebat dicendo. Dñs
 vobiscū vidit matronā reuerēdissimā in oratorio deambulātez. In qua
 nullū sciēs eē mortaliū nisi p̄dictū custodē. eundē missa finita cōuenit. inē
 rogās si aliquid vidisset. Ipse aut etiā se eā vtoisse asserbat. Quia teste
 scriptura dignū est vt iust' iustificetur adhuc. et sanct' s̄ctificetur adhuc
 cōsiderās venerabilis sacerdos mūdi picula. dyaboli tētamēta carnis i
 cētua diuina gratia ispirāte mūdū deseruit et religiōis hitū in hēmerode
 suscepit. Die quodā in solario p̄batōis in orōne iacēs et de corpis sui i
 becilitate ordis districtione penisq; purgatorij tedere cepit et more mira
 bili qdā virtute aiām suā a corpe separi sensit. Vidit et sepulchz ope mi
 rifico corā se opōitū. Et ecce scā dei gēitrix i claritate maria cū multa tur
 ba virginū p fenestrā eo vidēte igressa ē. Dictū est qd ipsa esset mulier de
 Nazareth q̄ corp' exanime sacerdotis a capite leuās et Frederic' impa
 tor auus h' ifredēci q̄ hodie iperat a pte pedū reuerēter illō tumulaue
 runt. Deinde beata virgo cū multitudine angelorum obsequentiū ad ce
 lestia rediēs animam tumulati demonū cateruis sequentibus ac massas
 igneas post eam cōsufflātibus secū duxit. illesamq; custodiuit. Ducta tñ
 ad quendam ignem maximum edocta est ab angelis qd post mortem il
 lic esset reditura et ignem eūdem transitura. Repente se corpori restitutā
 inuenit. Demon illius transitionis et causa. nemini aliquid dicere voluit.
 Testatus est autē animam suam vbiq; fuisse occultatam. et tante scientie
 qd diu exuta fuerit a corpore vt post suscitationem cecitatis sue caliginē

miraretur. Interrogatus de formis angelorum siue demonum. respondit angelos se vidisse in specie pulcherrimarum animarum demones vero in effigie corporum. Sic recordor dicti cuiusdam cuius anima nupereducta fuit a corpore et reuersa Anima inquit educta a corpore quando non est reuersura reliquas animas. siue spiritus angelicos videt. Quando vero reuersura est ad corpus non ei datur aias siue angelos contemplari nisi sub aliqua similitudine et lineamentis propter viuentes. Apollonius Satis videtur istud esse probabile. Sed quid signat quod predictum sacerdotem domina nostra cum imperatore Frederico tumultauit? Cesarius Sicut mihi retulit prefatus Walterus quod huius tumulationis solutionem cum maximo labore et hoc secretissime ab eo elicere potuit quantum beata virgo illum dilexerit vel quantum meriti apud deum fuerit. per eandem visionem ostendit. Ac si diceret nullus in regno terreno Frederico cesare qui nunc imperat dignior est. nec ipse tamen prestare obsequium sepulture tue dignus est. Ita ipse intellexit. Demones vero in diuersis formis sepius vidit hominum videlicet animalium reptilium sicut in quibusdam distinctio memini me plenius dixisse capitulo. vi. Qui tempore quodam cum staret inter alios ad horam sextam. vidit mensam in medio chori stantem decemissime me preparatam. Venientes autem tres viri decoris maximi indumenta sacerdotalia apportauerunt et explicantes ea super mensam ei presentauerunt. Alio itidem tempore cum initio laudum psalmus. Deus miseretur nostri decantaretur. Vidit dexteram dei super medium chori dantem benedictionem super conuentum. Ob quam causam processum est fratribus conuersis in minoribus festis illum psalmum semper audire. Apollonius Miror quibus meritis vir iste ad tantam peruenit gloriam. Cesarius Virtutibus animi maxime caritate videlicet simplicitate. humilitate et huiusmodi similibus. In huiusmodi enim consistit regnum dei non in sermone vel labore corporali. Predicare autem seu manibus laborare sine virtutibus ad modicum valet. Tante siquidem fuerat humilitatis. ut si aliquem monachorum obuium habuisset complicatis manibus se contraheret. et ne illum veste tangeret in partem declinaret. Requisitus de hoc respondit. Ego sum peccator. et non sum dignus ut hos sanctos viros tangam vel tangar ab eis. Duos siquidem filios ante conuersionem in iuuentute genuerat non tamen legitime Henricum videlicet de Hilario virum sanctum de quo est dictum in quarta distinctio capitulo tricesimo primo et Johannem monachum de claustro qui adhuc superest. Apollonius. Quid est quod maiorem in huiusmodi reuelationibus gratiam videmus impedi peccatoribus et lapsis post penitentiam? Cesarius. Vbi superabundauit delictum ibi frequenter superabundat et gratia et fit hoc ex ineffabili misericordia dei. ne vide

habet lapsi
est unio
malum
et virgini
non nob
ordinem
adhuc
vult de
ram non
quod viti
alis libe
vitiis qu
gnitas p
piala dec
magis co
quod ergo
do cant
merito vi
quod sine
vitiis dicit
ponis qui
efficiatur.
malum.
vt est o
nitas ob
sunt huius
viter in
vitiis quod se
nostri quod
dicit et re
tempore di
quibus vi
ibidem pe
dominus
pior ad
one ex in
libum.
Quo dicit

licet lapsi propter peccata commissa desperet et ne innocentes de sua superbiant innocentia. **S**edente me tempore quodam in conuentu sanctimonialium ordinis nostri cum de huiusmodi visionibus conferremus vna ex virginibus dixit ad me. **V**idete quod deus talibus secreta reuelat. et non nobis vnam digito demonstrans quam non virginem venisse ad ordinem suspicabantur. **C**ui ego respondi quod iam supradixi hoc adiciens vos forte eandem gratiam ascriberetis virginitati vestre. et vult deus magis vos esse humiles quam virgines. **B**ene intellexeram non sine superbia eam verba protulisse. **D**e talium mentes quando quod virtus virginitatis extollat ex verbis cuiusdam alterius sanctimonialis tibi plenius referam. **C**erte inquit non ero similis ego que virgo sum viduis que filios et filias genuerunt. **Q**uantum cum deo humilis virginitas placeat et quam mirifice sua illius secreta reuelet sequencia capitula declarabunt. **A**pollonius. **M**emini te superius dixisse meritum magis consistere in virtutibus animi quam in operibus exterioribus. **U**t quid ergo quotidie mortificamur orando. legendo vigilando. ieiunando cantando. et manibus laborando? **C**esarius. **H**ec omnia sine merito vite eterne fieri possunt motus autem ad virtutem nunquam. **Q**uicquid sine caritate et ceteris virtutibus sit mortuum est. **A**udi ergo vtilem distinctionem ex regulis theologie per quam cognoscere poteris penes quid meritum consistat. **M**eritum vero consistit penes gratiam efficaciter. penes liberum arbitrium occasionaliter. **P**enes virtutes formaliter. **P**enes motus virtutum essentialiter. **P**enes opera virtutum ut est oratio et reliqua paulo ante a te enumerata instrumentaliter. **P**lenius tibi hanc distinctionem exponerem si non ad eas que adhuc supersunt huius beati viri visiones festinarem. **Q**uodam tempore cum grauer infirmaretur et a ministro ut aliquantisper gustaret rogaretur dixit quod septem dies transissent in quibus singulis visitationem domini nostri et dulcissime matris eius accepisset de quorum visitatione tam dulciter esset refectus quod nullum cibi vel potus haberet appetitum. **A**lio itidem tempore cum egrotaret infirmitate peremptoria et filio suo predicto Johanni quasdam visiones recitaret. cognoscens hoc dominus **S**euardus tunc infirmari? ibidem postea abbas noster a quo hec audiui? ad priorem currit et quod dominus **C**hristianus quedam mirifica filio suo recitaret nunciauit. **M**ox prior ad illum veniens et coram ipso sedens si aliquid loqui vellet de confessione ex industria interrogauit. **C**ui cum responderet confessionem feci. subiunxit. **R**ogo ut aliquid mihi dicatis ad edificationem. **T**unc ille. **Q**uid dicam vobis? **J**am. n. domina nostra fuit ante me cum filio suo quod horas

meas ob corporis ibecillitatē dicere nō potui. ipsi me inuenerūt. Quas dā ho-
ras speciales dicere consueuerat. **U**niuersa hec audiuit pōit' **H**euardus
post tergū prioris sedēs. **I**nterrogat' etiā qualia haberēt vestimēta rñ/
dit **C**ucullas sicut ⁊ nos **I**n tali. n. habitu se ei rñdere dignati sūt qualē
ille p eis suscepit. **S**icq; sine beato decedens ab ipsis recept' est. a qbus
mōziēs fuerat visitat' ⁊ i eter-
nis sedib' cum gloria locat'. **Cap. xvij.**

Super mōach' quidā ordis nostri **A**dā nomine p nos transiens
inter cetera mirifica quedā de dñā nostra nobis recitauit q i suo
mōasterio veraciter cōtigisse testabat. ex qb' autē duo pferam
reliqua locis opetētib' reseruabo. **V**ocat' autē dom' ei' **L**ucha. ⁊ est si-
ta in saxonā **E**t ibi custos vir bonus et religiosus. **Q**ui cū nocte qdaz
oratoriū intraret ante matutinas dñam nostraz tanq; oratoriū patronaz
sup altare in multa gloria residere cōspexit. **D**e q visione valde letificat'
est sperās ministeriū suū illi placere. **A**lio vero tpe cū ostia oratoriū resera-
ret venissetq; ad cācellos vbi hospitib' stare mori. ē dyabolū super fere-
trū in effigie hominis nigerrimi iacere vidit **Q**ui cū se signaret nec ille su-
geret mor vt ppius accessit fantasma euauit. **T**unc ad cōfusionē dyabo-
li sup ipsū feretrū se cōposuit tā diu in eo iacēs donec septē psalmos peni-
tētiales de-
cantasset.

Capitulum xvij.

Alius quidā ex mōachis eiusdē loci vir tanta gratia dignus. no-
cte quadā dñam nostraz vidit choz psallentiū circuire ⁊ singulo-
rum mōachoz vultus detegere. duob' tamē neglectis. ex quib'
vnus mor icurrit **A**postasiam. de al-
tero qd adhuc futurū sit ignoratur. **Capitulum xix.**

In eodē cenobio mōachus quidā nocte quadā putās i oratorio
nolā ad matutinas eē pulsatā cū multa festinatione surgēs ora-
toriū intrauit. veniensq; ante presbiteriū circulū nimie claritatis
ad instar iridis formatū i aere super altare conspexit **I**n quo dei filiū sal-
uatorē nrm cū matre btissima cōreplat' ē. ⁊ circa ipsos ex di pte multitudi-
nē scōz illoz maxie qz i eccia reliq; cōtebāt. **D**ouezat n. illoz noia. eo
q qñq; ibidē fuisset sacrista. **N**ec m̄ cōstat si idē eēt q supra. **S**tāte eo in lo-
co p̄dicto ait dñā nra duob' āgel' **A**dducite eū ad me. **Q**uo scō cū litte-
ras i circuitu corōe btē dei gēitricis. scriptas legere iubere. nec possz. ait il-
la āgel'. **D**eponite eum ad terram ibiq; petens veniam dicat angelicaz
salutationē. et reducat. **Q**uod cū factū fuisset et adhuc easdē litteras mi-
nime legeret. **T**ertio eodē modo depōit' ⁊ r̄duct' litteras qdēz legere et

intelligere potuit. sed ne scripturam ulli hominum proderet iterdictum accepit. Quo ad terram ab angelis deposito dispuit hec visio. **A**polloni⁹. Miror si sic domina nostra visitet perfectas feminas quomodo viros. **C**esarius. Non est apud ipsam differentia. femina nata est omnium virorum caput christum ex se genuit. **U**triusque sexum consolatur et visitat utriusque sua secreta reuelat. **H**oc esse verum magis tibi ostendat exemplis quam verbis.

Capitulum. xx.

In regno Fracie villa que Quidem dicitur. virgo quedam fuit nobilis et religiosa sed paralitica. Huic pater suus utpote vir magnus et diues sacerdotem qui ei diuina celebraret instituit. ministros annuosque redditus sufficienter ordinauit. **Q**ue cum orationibus. ieiunijs et diuine contemplationi operam daret ita illarum dulcedine est pasta ut omnis cibus corporalis ei in nauseam verteretur. nec aliquid ex eo sumere posset nisi succum modicum vuarum. **H**ospitalis erat valde. per quam et spiritum meruit prophetie. **O**rdinem nostrum summo honore reuerbatur et hoc ei sepius contigisse fertur ut cum aliqui monachorum siue abbatum ad eius hospicius diuertere proponerent. illorum aduentum ipsa presciret. atque in hunc modum hylaris familie predicaret. **T**ali ac tali die illi et illi abbates siue monachi ad nos venturi sunt. preparate necessaria. **Q**uod ita factum est. **V**isionem quam daz mirificam de ordine videre meruit que in ordinis amorem illam plurimum accedit. **T**empore quodam capituli generalis in ipso capitulo scalarum mire pulchritudinis usque ad celum vidit erectam. dominumque innixum scale super capitulum respicientem cuius latera et gradus tanti splendoris erant ut solares radios superarent. **A**pollonius. Quid tibi autem significasse videtur hec visio? **C**esarius. Licet omnia qui in eodem capitulo tractabantur de abbatibus qui ex diuersis mundi partibus illuc confluxerant diuina inspiratione fierent. **N**aud dubium tamen quin sancti angeli descendentes et ascendentes eadem christo ob cuius honorem fiebant nuntiarent. **A**pollonius. Videtur mihi sancta hec virgo in visione hac sancto Jacob patriarche equalis quem similem visionem in Bethel scriptura vidisse commemorat. **C**esarius. **I**udicio humano videtur hec visio illa superior eo quod illa facta sit in somnis ista vigilando in excessu mentis. **S**equenti capitulo cum relata fuisset hec visio abbatibus exultantes in spiritu sancto aiebant. **V**ere terribilis est locus iste. non est hic aliud nisi domus et porta celi. **A**lio tempore cum die purificationis. domine nostre clericis aliusque ministris. diuino nutu absentibus sola iaceret intra se tristis dicebat. **M**odo homo sola iaces. nec aliquid obsequii meum ecclesie vniuersalis hodie bene dei genitrici impedis

Primum celum visio est corporalis. secundum visio spiritualis. tertium visio mentalis. Hac
vltus est in suo raptu apostolus. sicut et hec virgo. Quod viderit. hoc et in-
tellerit. Si autem queris de loco primum celum intelligas aereum. Secundum sy-
dereum. Tertium epireum. In hoc corpora electorum erunt post resurrectionem gloriosam
Verum an ad hoc celum nec ne corpora rapta sit hec virgo nescio deus scit. Ali-
am vero deo illi ostendit visionem multo hac excellentiorem. Cum tempore quodam cogita-
ret de abisso eterne predestinationis et ineffabili sacramento. atque remedio di-
vine incarnationis. facta in excessu virginis coram se vidit crystallinam id est ad modum
crystalli purissimam in cuius vtero contemplatus est infantem pulcherrimum. regio
dyademate coronatus. Habebat autem idem dyadema quatuor flores emi-
nentes qui ea intuente sursum ascendentem et virginis cerebrum excrecentes in ra-
mos arboresos profecerunt et modico spatio temporis emerso quatuor mundi par-
tes impleverunt. Quorum flores erant pulcherrimi odoris eximij mirique sa-
poris. Et ecce sub ramis eiusdem apparuit omne genus humanum a primo
plasto Adam usque ad vltimum qui in fine mundi nasciturus est. Solum vero
electi fructus arboris carpebant eisque vescebantur reprobi autem nihil ex eis
contingere vel vesci potuerunt. In qua visione tantam diuinitus accepit
sciam ut postea loquens de aliquo mori intelligeret utrum esset predestinatus
vel prescitus. Si vero predestinatus satis cum illo quasi cum cinere loqui de-
lectabatur. Si autem prescitus mori se ab eius colloquio liberauit. **Capitulum**
lonius Mira sunt que dicis. Celsarius Si deus tanta et talia iustis ostendit in via. quanta puras illis ostendet in patria? Reuera que oculus non
vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascenderunt. Die quadam cum
corporale quod iam lauerat panno mundissimo substrato radijs solari-
bus per fenestram immixtis super genua sua deficcaret matrona. reue-
rendissimi vultus ad illam ingressa infantem pulcherrimum quem mani-
bus gestabat eidem corporali supponit et absit. Quem cum amouere vel-
let ignorans quis esset ait infantulus. Sine me sedere super lintheamen-
tuum sic quod in oculis eius disparuit. Et cognouit quia Christus esset qui sub
specie panis super sanctum altare eidem lintheo inuolui consuevit. Mul-
ta alia virgini reuelata sunt que mihi non sunt relata que forte ab alijs
sunt conscripta. Non est diu quod ab hac luce migravit. laboris sui ac pa-
cientie mercedem receptura.

Capitulum. xxi.

In monte sancte Walburgis cenobio ordis nostri quod duobus miliaribus
distat a Colonia quodam scimoniae virgo ante paucos annos est defuncta
noie Christina huic dominus et beata dei genitrix plura de secretis

Faint handwritten notes or bleed-through in the bottom right corner.

his reuelauerūt ex quib? aliqua nō per ordines s̄ sparsim tibi replicabo.
Cū tēpore quodā in festiuitate assūptionis gloriolissie dñe nostre visita
ret apud nos predict? **E**ustacius pater noster et eēnt cuz eo plures ab
bates in ipsa sacratissima nocte iam dicta virgo de loco nostro visionez
vidit huiusmōi **C**um abbas presat? dicto euāgelio hymnū **T**e deū lau
damus inchoasset illa stās in choro suo mētis excessum passa est viditqz
celū super congregationē nostrā aptū. **E**t cū illo in tpe oratoriū nostruz
torū eēt lignēū vtrāqz eius frontē aureaz eē conspexit. **E**ustollēs oculos
sū celū intueret gloriolā dei genitricē totius ordinis nostri patronā in te
de splendorissima vidit residētē et circa illam s̄ctoꝝ multitudinē q̄rū
etas circa viginti quinqz annos eē videbatur. **C**ū vero chorus mōacho
rum inclinando deuote cātaret **S**āctus sanctus s̄ct? dñs deus sabaoth
ipsa virgo beatissima deuotiōi eozū o gratulās coronam mire pulchritu
dinis q̄les in ecclesijs p̄dere solēt p̄ cathenā aureā super cōuertū demisit
Loco aut nodi gēma erat preciosa nimis ac lucida in qua scriptum erat.
O clemēs. **O** pia. **O** dulcis **M**aria. **D**e ipsa gēma tria procedebant bra
chia. que coronā depēdētē tenebant. **E**t nomine vero **M**aria radij q̄
dam exeuntes nomina singulorū monachorū eadē hora in choro existen
tium que per circuituz corone scripta videbantur s̄ luminabant. **I**n eisde
nominibus magna erat inequalitas tam in pōne qz in claritate quia se
cūdū claritatē mētōꝝ erat claritas nominū. et quorundā nomina que
recentiori tempore venerant quorundam nominibus videbantur supe
riora qui diu in ordine laborauerunt. **E**t quo colligitur qz merita domi
no famulantium non consistant penes spatium temporis. non in labore
corporis sed magis penes feruorem deuotionis. **C**um autem ventum es
set ad illum locum **I**n te domine speraui non confundar in eternum. cō
rōnam retraxit in celum clara voce dicens. **S**icut ego hodie sum in glo
ria mea ita isti mecum erunt in eternum. **C**um nihil apud nos de hac
visione sciretur. **T**heodericus de Lureke monachus noster accedens
ad abbatem nostrum dominum **H**enicum. conquestus est ei qz eadem
sanctissima nocte nihil potuisset habere deuotionis anteqz ventum fuis
set ad predictum locū hymni scilicet **S**anctus. **S**anctus. **S**anctus. **D**o
minus deus sabaoth. **D**e quo verbo postea satis mirabatur cum ei vi
sio recitata fuisset. **A**ntequam eadem sanctimonialis veniret ad ordi
nem. essetqz nubilus et adulta. **D**ie quadam stans ad missam in ecclesia
quadam cum lecto euāgelio campanarius exisset purans se posse redi
re ante s̄ct? s̄ct? et cetera. **E**t sacerdos expletis secretis dixisset dñs
vobiscū. **R**ursū corda. **Q**ue ibi sequūt imago di genitricē. desup altare ad

Angela re
p̄dit de
can. Et
si circa
riōi non
lecta p̄
exempla
T
p̄tē an
Igarit
ser oculis
p̄tē bea
electo p̄
quātū rē
ma in gre
canti mē
tumane
s̄ abijt
Et
mo fulgor
lectu fuit
gloriosiss
uotū lib
in futuro
rū oīz
p̄p̄tū a
cuerit glō
beata itaq
corruis o
gūt s̄p̄n
uiniis offi
quolibet
tus habet
p̄p̄tū p
lum elect
terat. **O**
si caput

singula respondit. Illa nouitate vocis cōsiderās vt cāpanariū abesse de
phēdit defectū illū gloriofā virginē suppleuisse per os sue icone nō dubi
tauit. Ex quo nobis verecūdia incutit si ibi desides ⁊ negligētes fuerim⁹
cū circa illud ineffabile sacramētū . tanta sint sanctoz obseq̃a. De aut̃ glo
riofī nomis matris domini inuocatio erga egros salus sit ⁊ medicina s̃
secta p̃habūt
exempla.

Cap. xij.

In Arnsburch domo ordinis Cisterciens̃ fuit quōdā frater deuotif
simus erga beatā virginē dei genitricē Mariā. Hic dū aliquātū
tēpōris in ei⁹ domo seruitiū peregisset. estu cordis incredibili ce
pit anxari aliquā sibi specialē uisitacionem a matre mie cupiēs ipertiri.
Igitur itēpeste quodā noctis hora dū i stratu se ad requiescēdū collocas
set. oculis sōnū nō capientibus toto cordis affectu fiducialit̃ inuitare ce
pit beatā virginē de alta sede poloꝝ descēdere ad se inuisēdū. Tū repēte
e lecto p̃silit ⁊ pomeriū quōdā dormitorio otiguū igreditur. In quo ali
quātū reledit ocul⁹ cordis ⁊ corpis sursum arrectis tū ecce vgo pulcherrī
ma ingreditur hīs eū verbis alloq̃ns. Nunquid nō desideratis audire
cantū meū? Quo r̃ndente desidero. tā dulciter modulata est vt vix aures
humane sufferre possent. Melodia autē illa terminata inclinauit se virgo
⁊ abijt. Et post pusillū vidit aliā virginē ingredientē ad instar prioris ni
mio fulgore micantē. Que etiā dulce melos cecinit et recessit. Quas intel
lexit fuisse beatā Katherinā et Agnetem. Et post parū interuallū ecce
gloriosissima mater misericordie Maria p̃ semetipsā uisitare dignata ē de
uotū sibi famulū que etiā omnes sibi in ueritate seruīetes neq; hic neq;
in futuro sua gratia destituet. Venit ergo circūuallata agnibus āgelo
rū oēz terre noctis horrore vultus claritate ac splēdoze lampadū fugās
p̃piusq; accedēs blanda voce eū cōpellare cepit. O frater carissime si pla
cuerit qlitercūq; recōpēsabo deuotissimū famulatū tuū dulci melodya?
beata itaq; yirgine melos p̃cūte frater ille q̃i in extasi factus in faciē
corruit ⁊ ois illa visio disparuit. Interiz frēs ex more ad matutinalē sur
gūt Synaxim predicti fris absēciam vehemēter admirātes qz nunq; di
uinis officijs se strahere solitus erat nisi graui infirmitate depressus vl
quolibet vtili negocio occupatus. Quapropter quia reuerendus omni
bus habebatur officinas tocius monasterij perlustrantes tandem in
predicto pomerio reppererunt vultuz habentem in terram demissuz.
Quem eleuantes et in lectum deponentes omnem diligentiam adhi
buerunt. Qui sospitati redditus per preceptum abbatis sui coactus
est omnem rei ordinem pandere. Qui postea non ingratus beneficijs

vero sicut viri catholici et religiosi sacerdotē catholicū et notū propter
 de Christi et genitricis ei⁹ honorē tā crudeliter mutilatū deuote suscipi
 entes. omnē ei humāitatē exhibuerūt. In nocte vero Epiphantie cuz solē
 nes decārentur vigilie. baculo pietē pulsās ministros aduocauit. Qui
 cū quererēt quid vellz et ille se in oratorium deportari signaret. volentes
 ei p̄cere nō adqueuerūt. Tādē importunitate ei⁹ tediati i ecclesia eum
 ducentes ante altare quod dā deposuerūt. Qui cū matrē mie tota mētis
 deuotione inuocasset illa ei apparēs et carnē ligue formā hātez in manu
 tenēs rōdit orāti. Quia p̄pter fidē filij mei et honorē mihi exhibitum lin
 gua tua priuatus es. Aperi ergo os tuū. Quod cum fecissz digitis ori
 eius immisis radici ligue p̄cise eandē carnē diunxit et vniuit sicqz dispa
 ruit. Qui mox cum angelo i vocē laudatōis erūpēs. clara voce clamauit
 Ave Maria vsqz in finez. Quā salutationē cū crebrius repeteret stupen
 tes accurrere ministri. accurrerūt et de choro mōachi. De tā puro et taz
 iocūdo miraculo deū eiusqz gētricē glorificātes. Non inemor collati si
 bi bñficii cleric⁹ in eodē cenobio factus est mōach⁹. Cū Johānes scolasti
 cus Fantēsis circa idē tēpus eēt in puincia Albiēsiū cū exercitu dñi au
 diens de tanto miraculo. in reditu cluniacū venit iā dictū monachū sibi
 ostendi petiuit et obtinuit liguā vidit ab eius ore que dicta sūt audiens.
 Sicut nob̄ retulit idē Johānes reliqua carne candidior ē. in loco p̄cisio
 nis seruās cicatricem. Huius miraculi testis
 ē ynuersus cluniacensiu cōuent⁹ vsqz hodie

Capitulum xv.

Ham sacerdos et mōachus in Lucka cui⁹ supra memi. c. xvij. cō
 siderans me in huiusmodi miraculis delectari ex multa caritate
 mihi de seipso retulit qd̄ dicitur⁹ suz. Cum inquit eēm puer ita ca
 put habebā scabiosū vt pre fetore putredis eius mecū sedere vel legere
 scolares recusarent. P̄zia oratio quā didici salutatio erat āgelica adhuc
 puerulus satis eā frequētās. Cū apud mōasteriū Westfalie pōitus fuissē
 ad litteras. et eundo ad scolas siue ad matutias quotidie trāsire p̄ quā
 dā ecclesiā quētuāle ex nēitate vie. sine intermissione ante oratoriū in ho
 noze dei genitricis dedicatū. cū tribus venijs totidē feci salutatiōes. Do
 cte quadā putans ad matutinas fuisse cōpulsatū surrexi tremēs et cū ve
 missez ad iā dictū mōasteriū eētqz oratoriū clausum trib⁹ vicibus secū dū
 consuetudinē genua flectēdo dñam nostram angelico versiculo salutari.
 Surgēs vero inueni ostium apertum et tanta erat in ecclesia claritas vt
 fulgore meridiano assimilaretur. Quam cum stupidus intrassem vidi añ
 maius altare septem matronas pulcherzimas residentes vnaz in medio
 q̄ ceteris clarior erat et sex hinc idē id est tres a dextris et tres a sinistris

.i.i.

Septima distinctio. De sancta Maria.

Media vero me vocans cū pius accessissem ait. Bone puer. quare non adhibetur cura capiti tuo? Respondente me dñā satis circa me laborauerunt amici mei sed nihil profecerunt subiungit illa. Nosti que sum? Cui cū dicerem non domina Respondit. Ego sum mater Christi et domina huius oratorij. Quia mei memoriā solitus es habere. ego tibi curam adhibeo. Accipe fructus ligni fusilis et fac tibi hodie ex eo lauari caput tribus vicibus ante missas in nomine patris et filij et spiritus sancti. statimque curabitur. Et adiecit. Ad me accede Adam et feci. flexente me coram ea genua. manum super caput meū ponens ait. Ab hac hora vsq; ad diem mortis tue non dolebis caput. Mane vero cuidam fratri qui me nutriuit omnia retuli. Qui in vallem primā descendēs et omnes fructus colligēs p̄dicto modo caput meū lauit statimque conualui. Dolorem vero capitis nūq; ab illa hora passus sū. cū tamē hoc i ordoe satis sit miraculosū. **Apolloni.** Ut video medicia beate virginis nihil efficacius nil salubrius ē **Cesari.** Nec mirū ipā medicū genuit. ipsa medicinā gēerl. hūani ex se produxit vnde scriptū ē Germinet terra herbā virētē scdm genus suū. i. Maria Christū hominē qui aiātū corp⁹ sumēs de virgine nasci dignatus est. Itē exp̄ssius in eccl̄astico. Altissimus de terra creauit medicinaz. i. ex carne virginis saluatorē. Ihesus interpretat̄ saluator siue salutare. Quia saluator medic⁹ ē et salutare medicia ē. **De Maria** tra sit testi. ē. ysayas q̄ dicit. Aperiat̄ tra et germiet saluatorē. **De** de hac tra creat⁹ sit idē p̄pheta dicit in persona patris Ego dñs creauit illū. Et ap̄ls dicit eū factū ex muliere. Quid ergo mirū si apud ipsā sūt medicamēta sanitatū que ortus est aromātū? Dilectus me⁹ inquit descendit in ortū suum id ē i vterum meum ad aureolā aromātū. Cōsidera rupem amatoris et alia loca in honore ipsi⁹ dicata ⁊ non miraberis si parata fuerit ad medēdum. et efficax ad sanandum. Unde in Mōtepeffulano vbi fons est artis phisice tantas operat̄ sanitates in quadam sua ecclesia vt medici gratie inuidentes pauper culis infirmantibus et pro remedio sanitatum ad se confluentibus dicere soleant. Itē ad ecclesiā sancte Marie et deserte ei lumen et recipietis sanitatē Et cum hoc ironice dicant pauperes ab eis passi repulsam ad ipsā confugiunt et sanantur. Nunquid non vides q̄ celerem sanitatem consequantur febricitantes ieiunium trium sabbatorum vsq; post solis occasum ipsi vouentes? **Apollonius** Video et admiror. **Cesarius.** Cōsidera iconam eius in sardanay que in carnem versa oleum sine cessatiōe stillat. Huius rei testes innumerabiles sunt qui de eodem loco in instanti venientes oleum quod in oculis ipsorum de eadem sacra imagine receptum est tam nobis q̄ ceteris religiosis distribuerūt. In quibusdā vero

apollis
quod
B
res
gelic
gnus
quod
L
dū
fū
li
app
tha
prop
quom
hab
riōnis
et
oni
ob
vare
in
ang
go
vni
dies
⁊
die
S
ma
le
p
p
fū
mea
⁊
le
ocul
eui
cōtra
lanta
nie
Quam
t
post
annu
tes
nunc
q̄
tes
et
non
tam
eius
o
compro
bus
act

ampullis te teste idē oleuz icipit icarnari. De dr^o nois Marie demones fuger presto sunt exēpla.

Capitulum xxvj.

Betulit mihi Walterus de Birbach monach^o de clauſtro dyabolū cuidā conuerſo ordis noſtri ita fuiſſe infeſtū vt nō per ſignatiōnē nō p aliquā orōnē ab illo poſſet liberari. Viſibiliter illi appa-
rēs multis modis eū terruit. Suauis ē ei a quodā viro religioſo vt an-
gelicam ſalutatiōez contra occurrētez proferret. Quod cuz feciſſet mali-
gnus ſpūs quaſi turbine ipuſſus clamauit. Dyabolus dentes ei excuciat
qui te hoc docuit Sicqz liberat^o ē ab eo.

Capitulum xxvij.

Incluſa quedaz ſicut mihi retulit ſuprior noſter qui illaz nouit
diu a demone ſub ſpecie angeli illudebatur. Nō ei data fuerat di-
ſtinctio ſpūuz dyabolus ſepius falſa quadā circumſuſus claritate
illi apparuit ⁊ ſemiāz ſimplicē familiari^o alloqns die quadā in huiusmōi
ſtba prupit. Nunc venio remūerare te Reſcita eodē tpe a cōfeſſore ſuo
quomō haberz cū ei rñderet optime. ſacerdos ſicut vir prudēs fiduriā
rñſionis ei^o cōſiderās cauſā inquiſiuit. Cui cū cōfiteretur qd ab angelo
dñi crebri^o viſitare^o ſciēs ille docēte apoſtolo āgelū tenebrāz ſe trāſſigu-
rare in angelū lucis rñdit. Quādo angelus denuo viſitabit te dices Ro-
go dñe mi. vt dñiam meā mihi oſtēdas. Quod ſi fecerit viſa ea. genua fle-
tes ⁊ dices Que Maria gratia plena zc. Et ſi tūc ſubſtiterit fictio nō eſt.
Sinaūt ſeſas tibi a dyabolo illud. De cū feciſſet ſicut fuerat edocta ait
dyabolus. Ut quid deſideras videre illam? Bene tibi ſufficere debet p
ſctia mea. Illa fortiter inſtāte opere dyabolico virgo mire pulchritudis
ſe oculis eius obiecit. Qua viſa mox ad pedes eius incluſa ſe puoluit et
cōtra fantaſma āgelicam ſalutationem pferendo in turbinem illud reſol-
uit. Quam tamen inimicus euaneſcens in tm̄ terruit vt amens facta vir
poſt annum dimidium multozum precibus adiuta ſenſum reciperet. Vi-
des nunc quanti ſit ponderis nomen Marie. Apollonius. Bene vi-
deo et non ſine ammiratione tam ex preſenti qz ex prediſtis exemplis vir-
tutem eius conſidero Ceſarius. Inuocatio huius nominis non ſoluz
corruptozes mentium id eſt demones ſed et corruptozes corporum ſcilā
ret malos ac libidinofos homines eneruat.

Capitulum xxviii.

Matrona quedā cuiusdaz honesti militis vxor instinctu dyaboli militē alium admisit. Que post tempus aliqđ inspiratione diuina ducta penitere de crimine voluit et adultero prius cōtradixit. Ille vero mariti eius absēciam obseruās domū illius intrauit et cum solaz reperisset verbis solitis ad crimē solitum eā inuitauit. Quod cuz illa reueneret. vi renitentē opprimerē nifus est. Et cū videret se illi non posse resistere vxpote femina debilis ac delicata fortissimo militi ad totius castitatis patronā cōfugit dicēs. **Rogo te dñā. per illud sādum Que Maria qñ nus in hac hora libera me.** Ad qđ verbū virt' omnis in milite defecit et emarcuit et femina se ab eius āplexibus excutiens incorrupta euasit. **P'** ea requisita a milite de causa viriū sibi subtractarū rfidit illi. **Dō** mea virtute h̄ gloriofi nois dñe nostre hoc actū ē. **Quod** cū audisset ille territus est nec amplius adulterij dñū ad illam facere p̄sumpsit. **Apollonius** **Benedictum** sit nomen **Marie.** **Cesarius.** De vincula soluantur eius virtute etiam per exemplum tibi ostēdam.

Capitulum xxxi.

Eodem tempore quo dominus Engelbertus Colonienſis archiepiscopus edificauit castrū in Furstinbg cōtra nobilē virū **Herrardū** de **Bubach** Iuuenis quidā miles de ei' exercitu **Theoderic'** noie facere sibi volēs nomē añ idē castrū captus est. Diu ibidem incarcerat' cū pecuniaz p̄ sua solutione dare sp̄pondisset extractus de carcē positus est in domo superiore. Cui addita sūt vicula et serui ad custodia deputati. Habebat .n. circa pedes ānulos ferreos et circa brachium eiusdē generis manicā. que ānera cathena parieti caute satis erat infixā. **Nocte** quadā cū eēt dormiēs iter sex satellites tā se q̄z reliquos captiuos custodiētes. et dñam nostrā nec nō et alios sanctos solito inuocassz obdormiuit. **Et** ecce i sōnis vidit se trāspositū i monasteriuz nostrū de q̄ cū vellet egredi sedēs in equo more femineo necessitate viculoz dixerūt ei duo ex mōachis nostris **Monegū** scz et **Hericus** cognati ei' scdm carnez. **Nolite** egredi h̄ reuertimi qz scā **Maria** de **Hesterbach** liberabit vos. **Hoc** etiā noie vocatur dom' nostra. **Ad** qđ verbū ille euigilans gauisus ē. **Et** de visione cogitās vtz nā eēt vera an fantastica scire volens mox vt digito amouit pedē vnū sic difficultate extraxit. **Sibi** facilitate manū a cathēa liberauit. **Sepius** ista tētauerat h̄ non p̄fecerat. **Cūqz** ex motu viculoz vn' seruoꝝ euigilassz territ' miles circulum repōdere voluit nec potuit. **Tūc** primū intelligēs tale miraculum dei gēitricis meritis circa se gestū suo rursū obdormiēte leuiter surrexit et vicula adhuc seruans in vno pede per lintheamē p̄ fenestrā se demisit et fugit. **Qđ** cū seruus cō-

perisset clamore fugā eius pōdit. h manus humana capere non potuit quod virtus diuina prexit. Multi enim tubis et canibus insecuti sūt et cū sepius in proximo sub fructibus latitaret inuenire eum nō potuerunt. Qui ad nos veniens eosdem circulos p gratiarum actione super altare beate virginis obtulit et qualiter eius meritis liberatus sit nobis per ordinē recitauit. Acta sunt hec anno gratie. m. cc. xix. **Apollonius.** Quia eosdē circulos vidi ampli⁹ eidem credam miraculo. **Cesarius.** De hoc etiā q timores pellit nomen Marie rem quam nuper audiui tibi referam.

Capitulum xxx.

In Peloge villa diocesis Treuerēns sacerdos quidaz pochiam regit vir secūduz suaz possibilitatē multe hospitalitatis atqz laudāde castitatis. Nohuc eni corpore virgo est. Die quadā quēdā ex quēris nostris hospitio recipiēs ait ad illū Ordine vestrū plurimū diligo qz multū boni mihi cōtigit p eū. Antiphonā illaz gloriozam scilicet Salue regina mie. ab illo hēo. et quid mihi propter illā cōtigerit ad edificationem vobis enarrabo. Ad omnes horas meas illā dicere consueui cū die quadam campū breuē trāsirem quadā visitare inclusam iurta ecclesiam solitariam hitantē orta sūt tonitrua tam valida vt icus icui succedēs vires ambulādi mihi adimeret. Veniēs tandē cum multo labore ad ecclesiā ipsā intraui et coram altari me psteruens p ipsa tēpestate dominā nostraz interpellauī. Et ecce matrona virginei vultus magniqz decoris de altari ad me veniens. cū admirarer qnā eēt illa prior me allocuta est dicens. Quia antiphonā Salue regina mie libenter ac frequenter decantas nunqz tonitrua neqz fulmina quozū timore sepius affligeris te ledēt. Sicqz ad altare rediēs in oculis meis disparuit. Et statū intellexi qz ipsa eēt clemēs illa pia ac dulcis Maria. Ab illa eni hora vsqz hodie a timore predicto tēpestatū quo nimis afficiebar meritis beate virginis liberatus sū. **Apollonius.** Quātum ex hac visione colligo videtur qz i se quēchs cātēnis et hymnis alijsqz cātibus in eius honore dictatis plurimū delectet. **Cesari⁹.** Hoc certū ē si tamē hūiliter ac deuote eis laudetur

Capitulum xxxi.

Quēmpore quodā sicut ex relatione religiosoz didici cū quēt⁹ scimō aliū i Sconauia sequentiā. Que pclara maris stella in quadam solēnitate scē dei gētricis decātare deuoissime. Venerabil virgo Elizabeth tūc ibidē mgrā mētis excessū passa ad illū versiculū. Audi nos. Nā te filius nihil negās hōrat. Vidit oñiam nfaz flexis genibus p

eodē cōuētū preces sūdētē Ab illa enī die vsq; hodie ex institutiōe iam
dicte Elizabeth idē cōuētus ad eūdē versū
culū cū seqntia decātāt vēiā petē vsueuit. **Capitulum xiiii.**

Huod mōasteriū sci Crisācij scolastic⁹ qdā fuit noie Daniel pue
ros illic instituens. Huic cōsuetudo fuit dieb⁹ singulis eiusdeꝝ ec
clesie criptā intrare ⁊ corā altari flexis genibus predictā sequēti
am i eius honore decantare. Hoc cū per aliqđ tēpus aditasset ⁊ ad illū
versiculū Ora virgo nos illo pane celi dignos effici sēp surgēdo veniam
peteret. Die quadā beata vgo sup altare stās illi apparuit ⁊ panē puulū
niue cādidiorē manu tenēs vt os apiret pcepit Que cū ori ei⁹ imisisset tā
tam ex eo sensit dulcedinē vt omne mel et fauum suparet Iuuenē hūc do
min⁹ Dāiel abb Sconauie bene nouit q̄ mihi et ipam visionem recitauit
Nis nūc scire qz nois ei⁹ inuocatio etiā tētatiōes opescat. **Capolloni⁹.**
Hec scire necesse ē qz tētatiōes nos frequēter molestāt. **Cesari⁹. Dicaz**
tibi qđ audiui ab abbe nostro et ipse
se hoc didicisse. veraci relacōne testat.

Cap. xxxiii.

Dies quidā etate adolecēs cū quodaz milite diuite dño suo a q
dñificat⁹ erat hitabat Et licet etate flozeret āplius tñ flozebat v
tute virginitatis. Inuidia opante dyaboli ab vxore dñi sui gra
uissime cepit tētari. Qui cū p ānū eadē icessāter tētacōe laboraz. iāq; ei
scolerabil eēt submota verecūdia dñe sue qđ paterē apuit. A qua repul
sam passus ampli⁹ affligēbat. Casta. n. erat matrona et viro suo fidelis.
Venēs ad quēdam heremitam de cuius cōsilio tor⁹ pendeat passionē
suā illi cū lacrimis cōfessus ē. Cui vir sātus fiducialiter rñd it Nihil aliđ
nocet tibi? Ego dabo tibi cōsiliū vt desideriū tuū cōsequatur effectū. Per
ānū istū singulis dieb⁹ si fieri potest in ecclesia dñam nostrā dei genitri
cem Mariā cencies cū toridē venijs āgelico versiculo salutabis et quicqđ
vlueris per illaz impetrabis Sciebat. n. qđ castitatis amatrix iuuenē ca
stū licet in errore positū non desereret Cūq; iuuenis in multa simplicitate
dñe nostre inuictū obsequium impenderet. Die quadā sedens in mensa
dñi sui recordatus est qz dies eadem terminus eēt āni. Et statiz surgens
ascendit equū suū vicināq; intrās ecclesiā orationes solitas expleuit. Qui
cū exiret de ecclesia vidit matronā pulcherrimā dñem decozem humanū
transcendētez equum suū per frenū tenentē. Miranti quenam eēt illa rñ
dit. placet ne tibi spēs mea? Dicente milite. nunq; pulchriorem te vidi. Il
la sibiūxit. Sufficerz tibi si me posses habere vxorē? Qui cū rñderz. cui libz
fגי bñ sufficerz spēs tua et beat⁹ iudicarez tuo cōsorcio subiecit illa. Ego ē
ro vxor tua. Accede ad me et da mihi osculū. Et coegit eū dixitq;. Modo

fnitate sunt nuptie et in tali die corā filio meo pficient. Et quo verbo cognouit eam esse matrem domini cuius castitas hūane cō gaudet integritati. Apprehēdensq; strepā equi ei' vt ascenderet precepi cui' auctoritate miles pressus obediuit. Ab illa hora tam plene a tētatione predicta liberatus ē vt etiā vxor dñi sui miraretur. Hec cū heremite recitassz p ordinē ille genitric. dei pietatē sūp' et hūilitatē admirat' rñdit. Ego itereē volo dici nuptiaz tuaruz. Interim de reb' tuis disponas. Quod cū fecisset et heremita venisset ad diē prefixū dixit iuueni. Sentis aliquo doloris? ihñdēte illo nō. cū scdo post horam id ipm ab eo sciscitaret respōdit. Modo sētio. Qui post paululū a zontzās spiritū eralauit et celestē thalamū pmissas nuptias celebraturus itrauit.

Ca. xiiii.

Quedā sādmonialis virgo a quodam clerico verbis luxuriosis stimulata in tñ flāte beemoth cui' amhelitus etiā prunas ardere facit succēsa ē vt corde et ore petitioni ei' cōsentiret pmittens q; dicto cōpletorio veniret ad locū dicitū. Erat .n. custos ecclesie. Dicto cōpletorio cū cōuentus ascēdisset dormitorio et illa exire vellet de oratorio in ipso ostio Christū manib' in cruce expassis stare cōspexit. Cui cū egressus nō pateret ad ostium qd erat in opposito cucurrit. Ita succēsa fu erat in amore clerici vt pene rationis expers quid circa se diuinitus ageret minus aduerteret. Quid plura? Omnes ianuas adijt et crucifixū in omnibus inuenit. Tunc ad se reuersa et territa dixit. forte volūtas dei nō est vt vsq; vadās. Solita fuerat eadē virgo singulis diebus spēalez quādā orationē de passione dñi dicere. quā dñs in tanto periculo remunerauit vitione tam vtili. Que tremēs añ imaginem beate dei genitricis se pstrauit de peccato suo veniam postulans. A qua cū imago faciē verteret. et illa obnixius supplicatura propius accederet imago maxillā eius manu percussit dicens. Quo vis ire fatua vade in dormitorio tuum? Tam fortis erat alapa vt i terram ruēs sic iaceret vsq; ad temp' matutinale. Cūq; signa in dormitorio sonarēt et illa in oratorio non pulsaret. putantes eaz eē i oratione vel pressam sopore intrantes et in multo defectu illaz reperientes postq; refocillata loqui potuit omnia que circa se gesta sūt ad honorem dei cōsorzibus suis recitauit. licet grauis esset alapa prozsus tamen a tētatione per illam fuit liberata durus morbus duraz requirit medicinam. **Apollonius.** Valde accēdere debet sexuz virilem in amorem domine nostre q; in milite tētationem compescuit ipsum deosculando. in femina maxillam eius feriendo cum vtriusq; volūtas mala fuerit ac peruersa. **Cesarius.** Per hoc enim ostendit q; sexuz nostrum non ab hōrreat imo eque vt femineū diligat. Magis etiam decet vt domina an

Septia distinctio. **De sancta Maria.**

illaz peccantes castiget q̄ suum. **Apollonius.** Placet quod dicit **Cesarus.** Referam tibi aliud benignitat. eius iudiciū adhuc isto glōsi

Capitulum lxxx.

In mōasterio q̄dā sād̄imonialiū cui nomē ignoro añ nō mltos ānos virgo quedā degebat noīe beatrix. Erat. n. corpore speciosa. mente deuota et i obsequio dei genitricis feruētissima. Quoties illi speciales orationes siue venias secretius offerre potuit. pro maris delictis reputauit. Facta vero custos hec egit tāto deuotius quāto liberius. Quā clericus quidā vtdens et cōcupiscēs procari cepit. Illa verba luxurie sp̄nēte isto importunius instante serpens antiquus tā vehementer pectus eius succendit vt flāmaz amoris ferre non posset. Accedēs vero ad altare beate virginis patrone oratorij sic ait. Domina quanto deuocius potui seruiui tibi. ecce clauēs tuas tibi resigno. tentationes carnis sustinere diutius non valeo. Positisq; super altare clauibus clam secuta est clericum. Quam cū miser ille corrupisset post dies paucos abiecit. Vt cum non haberet vnde viueret et ad claustrum redire erubesceret facta est meretrix. In quo vicio cū publice quindēcim ānos transegisset. Die q̄dam in habitu seculari ad portam venit monasterij. Que euz dixisset portario nostri beatricem quandoq; huius oratorij custodem. respondit Optime noui. Est enī proba ac sancta et sine querela ab infācia vsq; ad hāc diem in hoc monasterio cōuersata. Illa verba hominis notās sed nō intelligens. dum abire vellet mater misericordie in effigie nota ei apprens. ait. Ego per quidēci ānos absētie tue officiū tuū suppleui. Reuertere nunc in locū tuū et penitētiāz age. quia nullus hominū nouit excessū tuum. In forma siquidē et habitu illi dei gēitrix vices egerat custodie. Que mox ingressa q̄zōiu vixit grās egit p cōfessionē circa se gesta manifestans. De pusillanimes per eam confortentur subsequens ostendit exemplum.

Capitulum lxxxj.

Miles quidā iuuenis ac delicatus i Hēmērode añ paucos ānos ē ouersus vocabulo Henric. Factus mōach. cū die quadā q̄dam cōmilitōe suo requireret quō ei ordo placeret. et quō habēt rñdit. Optime mihi placet ordo et bene habeo sed per tēpus valde male habui. Interrogat. de causa qz hominē dilexit et edificare voluit sibi. Qñ primo ouersus sū ita graues erāt mihi solēnes vigilie. vt q̄tiēscunq; oportebat me ire ad matutinas timore ac tedio illaz taz corpe q̄ corde tabescerē. Nocte q̄dā defectū passus cū stare nō posse a priore d̄ choro sū eoductus et i sede infirmorū posit. cōuerso ad custodiā in deputato. Mox

in extasi factus cōtemplatus sum dominā clarissimā quā diuersi ordinis
 p̄sone precedebant per viam que erat inter me et choꝝ incedentē. Habe
 bat in capite coronā diuersorum coloꝝ et erat more iudayco velata. Cū
 mihi p̄inquasset quasi ex necessitate me tāgēs veste percussit ⁊ ecce subi
 to cōfortatus. Ita omnis predicta tentatio cōquieuit vt ab illa hora de
 litie mihi sint ire ad matutinas. Spero q̄ dñā nostra fuerit que pusillani
 mes cōfortat ne tentationi succumbant. De hīs a me requisitus idē Hē
 ricus non negauit. **De vero torpētes ad deuotionē excitet habes exem
 plum i distinctione quarta capitulo tricesimo d̄ Christiano monacho no
 stro quē in oratione dormiētem tetigit dicens. Non ē hic dormitandum
 s̄ orandum.** **Apollonius Bene recordor huius capituli.** **Cesarius.**
**De vero p̄ suis vicijis de ordine eiekti beate virginis misericordia reuocē
 tur. sequēs s̄mo**
 declarabit.

Capitulum xxxviii.

Eodem tempore quo Daniel monachus in Hēmenrode vir sim
 plex ⁊ rectus vltimam incidit infirmitatem. laborabat in eadem
 domo ydropisi alius quidez monachus Henricus nomine ordi
 ne sacerdos non tamen adhuc lecto decumbens sed ambulare sufficiens
 Qui ad lectum infirmantis appropians hec verba ab eodem Daniele
 audiuit. mōach' ille multas hēt beate virgini referre gratias. Audiēs H
 enricus miratus est ⁊ inquiri fecit ab eo quid in ei' verbis notare vo
 luerit. Qui respondit eum auxilio domine nostre fuisse receptuz fuerat nā
 q̄ ob excessus quosdam moresq̄ reprobos idez Henricus eiektus de do
 mo Unde nimium dolēs die noctuq̄ lacrimis ⁊ orationibus ins̄tebat
 inuocare beatam virginem vt ipsa ei regressum ad propriam domum do
 naret Tempore generalis capituli per abbatem suuz seniores interpella
 uit. qui vnanimiter ei contradixerunt. eo q̄ incorrigibilis existeret. Qd
 vbi compeit iratus beate virgini omne seruitium quod ei impendere
 consueuerat subtraxit Tandem ductus de hoc penitencia obsequium ne
 glectum resumpsit ⁊ valefaciens porcentibus ad claustrum redijt miseri
 cordiam quesiuit. sed non inuenit Quasit ei abbas qui solus ei erat propi
 cius vt archiepiscopum Treuerensem adiret. ⁊ eius auxilio atq̄ interuē
 tu ingressum obtineret. **Utrumq̄ factum est. Omnia tamē hec circa illuz
 gesta fuisse per clementiam beate dei gēitricis predicto Daniele reuelata
 sunt. His nunc nosse q̄ sincero affectu diligētes se diligat quātū dilectos
 honoret ⁊ q̄ mirificis reuelationibus eosdē glorificet.** **Apolloni'.** **Ta
 lia audire cibis mihi ē.** **Cesarius. Que** **Cap. xxxviii.**
 videtur s̄ multoꝝ didici fida relatione.

quem dimiserat. apostatam siue eiectum illum estimans ad monasterium
currit ad quod dicto cōpletorio veniēs abbatem vocauit ⁊ vbi naz
frater suus eēt requisiiuit **Cui** cū abbas signaret vt expectaret vsqz mane
⁊ turbat' rñderet scio qz eiecistis eum. minareturqz mōasterio. rupto silen
cio rñdit abbas. per licentiā meā ad primam **Brangiam** equitauit. nō
dubito quin ibi sit. ierūt simul et in capella conuersorū orātem inuenerūt
⁊ cognouerūt ex testimonio illoz qz eadē hora qua miles eum iuxta ca
strū reliquerat eandē **Brangia** intrauerit. **Apolloni.** In hīs que di
cta sūt parē hunc iudico virū duob' antiquis pphetis **Ezechiel** scilz ⁊
Abacuc ex quib' vnus mirabiliter vidit. que agebātur i **Iherlm.** Alter ve
ro de iudea subito translatus ē in babilonez. **Cesari.** Aliquid āplius i
isto cōsidero **Magis** miraculosuz videt' corp' gloriificatū siue celestes ordi
nes oculis corporeis posse videre qz i spū. qualē visionē se **Ezechiel** vidit
se testatur. **Apolloni.** **Confecio.** **Cesarius.** Maiorē iudico visionē q
sequit'. **Die** quadaz angelus dñi ex parte abbis signū ei fecit vt ad por
tam veniret. secut' est ille precedētē ⁊ cū ad portā non inuenisset abbatē
eodē signo āgelus eū traxit in campū. Qui cū miraret' quonā eēt iturus
⁊ ille signis ex parte abbis sequētī nimis esset ipotunus venerunt **ad qd**
dam mōtes sublimes. Quib' transmissis locū ingressi sūt amēnissimū ar
borib' ⁊ diuersi generis floribus nimis deliciosū. **Erat. n.** paradysus ter
restris inter cetera que ibidē vidit duos senes splēdidos **Enoch** videlicz
⁊ **Ibeliā** cōspexit ⁊ cognouit. **Tenebātqz** i manibus librū maximū litteris
aureis scriptū vno tm folio vacuo. **Et** dixit ei āgelus dñi. **Iste** ē liber pre
destinatiōis cōtinēs omnia nomia electoz q' ab inicio mūdi vsqz ad diez
hāc nati sūt. **Cum** autē foliū qd vacuum cernis pfectū fuerit mūdus cō
sumabitur **Et** oñdit ei nomē suū. **Quod** cuz legisset letus adiecit **Nunqz**
delebitur nomē tuum de libro hoc. **Iste** ē liber de quo **Dauid** dicit i psal
mo. **Et** in libro tuo omnes scribentur **Et** dominus in euangelio. **Gaude**
te ⁊ exultate quia nomina vestra scripta sunt in celo. **Apollonius.** **Si** i
illo libro soli electi scribuntur quid est quod idem ppheta de reprobis di
cit **Deleantur** de libro viuentium? **Cesarius.** **Psalmista** hic loqui
tur secundum spem illozum qui de sua psumentes iusticia putant se ibi
esse scriptos. **Qz** autem nullus reproborum in eo scribatur mox ostendit
cum subiungit. **Et** cum iustis non scribantur. **Apollonius.** **Placet**
quod dicis sed rogo vt si aliquid adhuc nosti de hoc beato viro dicere
mibi non differas. **Cesarius.** **Tēpore** quodam cum esset in oratiōe be
atā genitricē dei ex opposito sui supra cespitē virētez stare cōspexit **Et** ec
ce fons aurei coloris e regione cū impetu erūpens riuulū suū ad pedes ei'

dirigebat. Cuius lapilli lapides erant preciosi smaragdi videlicet carbunculi topazij. saphiri. iacinti. Cuius de visione miraretur ait illi dñā nostra Post btrāme qđ ista significet. Dicete illo nō dñā rñdit. fons iste aurei color. ordo Cisterciensis est qui sicut aurū reliqua metalla ita ceteros ordines taz dignitate q̄z sanctitate precellit. Illis iaz ex magna parte fluentibus a me iste speciali quadā prerogatia dilectōis nō cessat fluere ad me. lapilli preciosi quos vides in riuulo speciales amici mei sunt in ordine et i obsequio meo plus ceteris feruentiores. Sicq̄ disparuit visio i oculis ei. Omnia hec recitata sūt ab abbatibus tēpore capituli gñalis. Multa alia vir iste beatus vidit et egit digna relatu q̄ mihi nō sūt recitata. **A**pollonius. Miror si aliquas vir tam sc̄us habuerit i ordine tētatiōes. **C**esari. In principio cōuersiōis sue vt audiui de cibus regularibus plurimū tentabat sic vir nobilis et delicat. Hoc cū dixisset abbi intelligēs ille ex misericordia sciētie ei sp̄s sanctus eē in eo rñdit Roga deū qđ vis et nō negabit tibi Oravit ille et exauditus est. Ab illo tpe in tñ delectabatur in cibus regularibus vt de licētia maioris abstinēcie abbi foret iportunus. **A**pollonius. Beati sunt claustrales qui ad tantā familiaritatez dei genitricis admittuntur. **C**esarius. Non soluz claustrales imo ec̄ et psonas seculares se diligētes mater pulchre dilectōis diligit et honorat ex q̄bus occurrit beate memorie Walterus de Birbach cuius supra i diuersis locis mēini quē nō solū inferioris ordis homies h̄ et reges et principes nobilesq̄ venerabatur audientes beneficia a matre misericordie illi cōcessa. **A**pollonius. Cuius fuerit p̄fessionis vir iste ex superioribus noui h̄ q̄s fuerit vt qualē duxerit vitā ante ouersionē sue ouersus i ordine. scire desidero. **C**esari. Quicqđ de illi actib̄ mēoria dignū noui. fida tibi p̄dā relatiōe

Capitulum xxxix.

Igitur Walterus de Birbach villa oriūdus extitit vir diues ac potēs et nobil̄ valde osāguineus Henrici ducis Louan̄. Qui cū eēt milicie seculari adhuc etate florēs deditus et in ea strēnuus factus atq̄ noiat dñaz n̄az s̄ctā dei gēitricē sēperq̄ virginē Mariā ab ipsa puericia cepit iuocare. et ex intio cordis affectu diligere atq̄ ieiunijs. elēo finis et missaz celebraciōib̄ honorare. licet eni corpe dedit eēt vt dictū ē torneamētis corde tñ totus erat i obsequio beate virginis. Tpe qđā cū p̄perar̄ ad qđdā torneamētū milites h̄ns i cōitatu veniss̄q̄ ad eccliam quādā illos vt missā audire vellēt hortabat. Qđ cū recusarēt morā tā tā sibi piculosā eē p̄tēdētes. illi recedētib̄ ipse māsit missā de scā Maria sibi cantare fec̄ et obtulit sicq̄ socios isecut̄. **E**t Cui cum aliq̄ de torneamento

ocurreret et hoc ex ratione illorum cognouisset subiunxit. Est ne adhuc inceptum? Dicentibus illis etiam respondit Quis fortius ibi facit? Dominus Walterus inquit de Birbach ipse in ore omnium est. omnibus presertim et ab omnibus laudatur. Alijs vero occurrentibus et similia dicentibus stupens admirabatur quoniam hoc portederet. Adum est ineffabili pietate beate virginis ut militem deuotum in obsequio suo tardatez intorneamento honoraret eiusque absentiam mirabili quadam virtute suppleret. Veniens tamen ad locum armavit se et intrauit sed nihil magni illic egit. Ludo vero expleto quidam ex militibus hospitiu eius intrauerunt et ut secum mitius agere dignaretur deprecabantur. Quibus cum diceret. Que est causa petitionis vestre? Responderunt. Hodie cepistis nos et rogamus ut bene nos tractetis. Waltero negante ac dicente ego vos non cepi. responderunt. In rei veritate nos hodie detras dedimus nos signa vestra militaria ibi vidimus nos vocem vestram ibi audiimus. Et cognouit statim hoc adum fuisse gratia beate virginis quam honorauerat in missa. **Apollonius.** Cum sit mortale peccatum ire et exercere torneamenta quomodo beate virginis placere poterunt oratio et oblatio Walteri? **Cesarius.** Duo ibi committuntur peccata mortalia. superbia scilicet et inobedientia. Superbia quia fit intuitu laudis humane. et inobedientia quia fit contra prohibitionem ecclesie. Unde in torneamenti oculi extra cimiteria fidelium sepeliuntur. Cum autem obsequium predictae misse Waltero potuisset esse meritorium vite eterne si factum fuisset in caritate nunc transiit in mercedem temporalem. Opera enim bona id est de genere bonorum temporalibus remunerantur. Homo etiam per illam ut quidam ex scripturis probat. habilez se reddit ad gratiam suscipiendam. hoc verum esse sequens probat exemplum. Cum alio quodam tempore nundinas illas execrabiles quereret et inter multos stans missam audiret sacerdos ut in canone calicem leuauit crucem auream sub eius pede conspexit. Cui annexa fuit cartula hec continens verba. Crucem hanc deser ex parte mea Marie scilicet matris Christi. amico meo Waltero militi prope Birbach. Quam cum sacerdos legisset post completionem misse pulpitu ascendit et clamauit. Est ne aliquis hic miles qui vocetur Walterus de Birbach? Respondentibus quibusdam ecce iste est. Sacerdos eum seorsum duxit. crucem porrexit et ubi illam inuenerit vel quis miserit intimauit. Quam letus suscipiens in Hemmenrode conuersus eam abbati resignauit. Postea comitissa Hollandie missis honestis nuncijs eandem crucem sibi dari petiuit. et tali modo obtinuit. Cumque conuentus nuncijs responderet non possumus eam dare nisi sit voluntas fratris Walteri sperantes quod non annueret requisitus de hoc

trāsit. Ego nihil proprietatis habeo penes abbez est Sicq; dolētes illē
miserūt. Cui' aurū tanti fulgoris ē vt omne aurū in eius palleſcat opara
tiōe Quā coſtiſſa iter reliquias ſua reſpoſuit ea vti nō audēs. Cōſiderās
Walterus adhuc in ſeculo pōitus tāta circa ſe beate dei gēitricis bñſicia
i tm̄ i illius amore accēſus ē vt i quadā paupere eccleſia i ei' hōre dedica
ta conſcio ſacerdote ſine collo ſuo iiecto ſeruum glebe ſe illi ſup altare of
ferret. ſoluens ſingulis annis cenſum de capite ſuo. qualem ſerui Origina
rii ſoluere conſueuerunt. Et quia propter honorem regine celeſtis ſe tam
valde humiliavit ipſa ſuum dilectum etiam glorificauit. Solitus erat in
vigilijs omnium ſolemnitatum beate virginis ieiunare in pane et aqua
et ſepe etiā in ſextis ferijs ob reuerentiam ſabbati. Die quadā ſeruus ier
ſunanti vas paruum fictile cum aqua obtulit quam in eius manibus
diuina virtus in vinum optimum conuertit. Qui cum guſtaſſet. aquam
vinum factum. ſeruum ſecrete vocauit et arguit dicens ſibi vinum pro a
qua miniſtratum Quod cum ille negaſſet aſſerens ſe hauſiſſe aquam de
ſitula vas recepit et effudit ſicq; aqua puriſſima impleta vt ſecurus cēt
preguſtauit et obtulit De quo dum guſtaſſet ſicut prius vinum inuenit
et mox ſeruo iratus ſic ait **U**t quid mihi illudis. en ſecundo vinum pro a
qua offerendo! Ad quod verbuni ſtupens ſeruus cum iuramentis maxi
mis negauit. Tunc primū intelligens ex miſericordia dei genitricis h
miraculum circa ſe geſtum eundem ſeruum adiurauit ne illud vnquam a
licui homini quoad viueret. manifeſtaret. Ex quo colligitur q; non cupi
uus erat inanis glorie Seruus vero tanti particeps miraculi frater eſt
Arnoldus qui cum eo venit ad ordinem vir ſanctus ⁊ multum or
dinatus. Et in monte **S**tromberg ſepultus. Anteq; moreretur idem mi
raculum ad dei gloriā publicauit timens de theſauro occultato poſt
mortem reddere rationem. Audiens ſepe dictus Walterus ordinem **C**i
ſterciensē beate virgini dedicatum omnia que ſunt huius mundi diuiti
as videlicet honores et amicos ob illius amorem reliquit et in clauſtro
quod alio nomine **H**emmenrode dicitur cuius fama tunc temporis ſi
cut ⁊ hodie clariffima fuit habitum regularem ſuſcepit. In quo cenobio q;
humiliter ſit conuerſus q; ſeruens fuerit et obediens et in obſequio bea
te virginis deuotus teſtes ſunt omnes monachi eiufdem monaſterij.
Pſalterium vero hymnos cantica et alias de domina noſtra oratio
nes plurimas in probatione didicerat que omnia ſtudioſiſſime frequen
tauit. Miſſe quotidiane domine noſtre ſemper intereſſe voluit. quic
quid pene loquebatur edificatorium fuit. Quia non ſolum verbis
et aſpectu imo etiam odore ſame eius multi edificabantur magiſter

betung
quod
et vocat
verio
m
ficias
ou
ut hois
ut. Die
c
turus
in terran
lo ſe liber
ſtici ſues
poſt aliq
ſuo carati
reliquari
ra loco ſa
tius. Non
moderatio
verioſ q; t
p. allo. Epi
ſtrum off
aris eide
quenda lab
tere conſp
le excaſit
uero inſe
cur. Quib
ſe perdit
procellera
mutus ſuit
Quia non
licitatem tu
neceſſitatu
tolerent
ille extra
i periculu
man ſunt
ſunt labuſa
in vna ſa

hospituz creatus est **T**pe quodā ductus est ad monasteriū spe curacōis
quidam obsessus ⁊ in hospicio receptus. **E**rat n. rusticus diues satis
ac notus **Q**ui cū nullo remedio posset sanari nō reliquīs scōruz. nō ora/
tionib⁹ mōachorū sepe dīctus **W**alterus auctoritate officij frequēter eū
visitās oratōes et richmos quos hēbat de dñā nostra cōscriptos sup ca
put hoīs legit sacras picturas oñdit p que oīa demonē vt exiret aduira
uit. **D**ie quadā cū psalteriū super obsessi caput posuisset obīdēs clamās
⁊ furens in tñm hominē a quo exire cogebatur turbauit ⁊ allisit vt cadēs
in terram mortuus diceretur. **P**ost horā ad se reuersus surrexit a dyabo
lo se liberatū clamitās. **C**onuersus vero qui curationi huic interfuit ⁊ ru
sticū furentē seruauit ista mihi recitauit. **V**adens ille sanus in domū suā
post aliquātuluz tēporis rediit gratias agēs beate virgini eiusq; seruo
suo curatozi hoc verbū audiēte conuētū adijciēs **S**i nihil esset amplius
reliqiarū in mōastero isto p̄ter hūc sanctū virū cui⁹ meritis curat⁹ suz
toti loco sufficere deberet. **C**apolloni⁹. **M**agna sunt que dicis. **C**Cesa
rius. **N**on solū demōes sed ⁊ bruta aialia illius scitati obediebāt. **E**rat
mōasterio poledrus pulcherrimus ⁊ tanti valoris vt tā episcopus **E**
uerēsis q; dur Lothorighie quadragita vt puto marcas argēti offerret
p illo. **E**pēs. n. optimi dextrarij in eodē erat poledro. **T**imens cōuētus
alterum offēdere si vni vēderetur p dñm Walteruz duobus adhibitis co
uersis eūdē equū comiti **H**ollandie gratis trāsmisit **V**eniētibus eis in
quendā saltuz poledrus equariciam id est gregez equarum delonge pa
scere conspexit qui statim hinniens atq; lasciuens ex ducentium manib⁹
se excussit. et cursu velocissimo ad equariciam properauit. **Q**uem cū con
uersi insequerentur equaritia fugiente. magis poledrus ab eis elongaba
tur. **Q**uibus frustrato labore reuersis ait Walterus. **P**rocedamus equ⁹
iste perdit⁹ ē nisi sancta **M**aria illū nobis reducet **V**ix ad duo miliaria
processerant et ecce poledrus velociter recurrent⁹ qui nondum satis do
mitus fuit velut ouis mansueta ductoz suozum manibus colla subiecit.
Quia notus erat nobilibus terre et ab eis tum propter sanguinis nobi
litate tum propter vite sanctitatem venerabatur sepe pro monasterij
necessitatibus contra voluntatem suam emittebatur. **T**empore quodam
descendens cum naue domus que vinum portabat. cum zelandiam ve
nisset orta tempestas maxima omnes terruit et nauem inclinauit **A**ccel
sit periculum periculo. **P**redones ad eos remigantes nauim depredari
conati sunt. **E**t ecce iusto dei iudicio duo vasa vi ventozum eiecta nauicu
lam subuerterunt ipsosq; predones in profundū dimerferūt. **A**cta sūt hec
in vigilia sancti **N**icolai post mediā noctē **S**inguli vite sue timentes deo

supplicabūt. Ipse vero vir beatus de gurgustio nauis egrediens seruo suo deorsū ducto confessionē fecit et intrauit. Deinde imagine scē dei genitricis cburnea quā seper penes se habebat corā se pōita añ illaz se pstra uit. et orauit. atq; in illa oratione leuiter obdormiuit. Statimq; visu est ei qd dñm Arnoldū i claustro viz sanctū et probate vite tēpore psalmodie cytharizare audiret. sicq; ex ipsa dulcedine vocis expgefactus est. Erat enim tēpus matutina. Intelligēs protinus qd vir iustus eadē hora pro spīs orar. letus exiuit oēsq; cōsolans hīs vrbis ait. Nolite timere nullū nobis periculū nocere poterit. dñm Arnoldū de sancto Feuerino monachū nostruz audiui cytharizātem. Mox virtute diuina et meritis beate virginis quā inuocauerat et iam dicti Arnoldi tēpestas sedata ē. Hęc cū relata fuisset dño Hermāno priorī nūc abbi loci sancte Marie stamm dñm Arnoldum horū prozsus insciū vocauit. et quid in nocte sancti Nicolai infra matutinas cogitauerit vel quid ibi egerit interrogauit. Cui ille respondit. Credite mihi ego cytharizauī ibi. Quali modo inquit? Et ille. Quando non possum habere deuotionē sub cuculla digitos ad similitudinē cytarizantis moueo et cordas cordis tango. sicq; mēns corporem ad deuotionē excito. Et miratus ē prior nimis audiēs hec. Quia vir literatus ē puto exemplo Helisei hoc eum facere. in quo ad vocem psalterij excitatus est spūs pphetie. Ut enī taceam de fratribus tante fuit compassionis circa pauperes vt in viam directus petentes preueniret ex nimis sibi ad expensas datis illis porrigens. Cum die quadaz scolaris nudipes illi occurreret et frigus esset stare eum fecit et descendit. calceosq; extractos illi tribuit et nouis quos in sacco habebat reindutis equum ascēdit et abiit. Hęc me presente facta sunt. discordantes concordabat inobedientes exorabat. iracundos et impacientes ad cor sepius reuocauit. tentatos exemplis plurimis que semper ad manum habebat alleuiavit. Hic enim est qd tempore quodam cum de quodam verbo conferrem cum illo in partem autem me traxit et ait. Et ego magnas carnis mee pacior tētationes. Ut alijs posset mederi prozrias infirmitates illis non erubuit confiteri. Requisitus die quadam a predicto priorē sicut ipse mihi retulit quid in mensa cogitaret eo qd non intelligeret lectiōnem respondit. Ego habeo ibi lectiōnem meaz. Quando manducare incipio qualiter pro me dei filius sit ab angelo nunciatus. et in vtero virginis de spiritu scōceptus. mente retracto. sicq; primum folium verto. Deinde cogito quomodo angelis concinentibus sit natus. et pannis vilibus inuolutus in presepio reclinatū et ecce perlectuz est folium secundum. In hunc modū transcurro circuncisionem aduentum magozum. oblationē eius in tēplo

baptismū .et ieiuniū .passionem et resurrectionem ascensionem et sancti spī-
ritus aduentū .extremūq; iudiciū . **T**alis est lectio mea quotidiana cu-
ius finis .finis est prandij . **Q**ui in tali libro cōmedēs legeret .testabātur la-
crime quas in mensa sudit . **P**lus enim delectabatur in sanctis meditatio-
nibus q̄ in genuflexionibus per quas spīritus contemplantis impediuntur
Non multas vt dixi in oratione venias petiuit sed stās vel supra genua
iacens erecto vultu celos respicere cōsuevit . **A**nteq̄ deus eū vocaret de
hoc mundo .cuidā monacho mirifica quedam visio relata est de illo . **E**xi-
stente eo Wilre que domus est ordinis **C**isterciensis cuz abbate suo do-
mino **E**ustachio cum dies esset dominica totum conuentuz idem abbas
post cenam cōuocari fecit . **Q**uod cum factum fuisset et ipse diceret . **S**ūt
ne fratres nostri hic omnes? respōsum est ei . **O**mnes domie exceptis diu-
obus iuuenibus qui de **F**rancia hospites huc missi sunt qui studiosi sunt
valde circa silentium maxime diebus quibus cōmunicant . **S**ecūdo vero
ex parte eius vocati cum venissent ⁊ eis abbas mozaz improperaret .hu-
militer se excusātes cōsederūt . **S**equēti die cōuentus a labore rediēs ⁊ ā
te portam facto primo signo none .secundum expectans .senior ex eis cuz
stans super fossoriū suum se reclinaret . ⁊ nonam de domina nostra dice-
ret sic stando leuiter obdormiuit . **E**t ecce ipsam dei genitricem diuersorū
ordinuz personis stipatam in mira claritate inter se ⁊ portaz trāsire cō-
sperit . **A** qua cum minime quasi ignotus respiceretur neq; vocaretur .tri-
stis ait intra se . **H**ei mihi misero . q̄re me nō vocat? **Q**ue cum paululū pro-
cessisset miserta illius monachū familiaris sibi adherentē remisit dicens
Voca monachū illū . **Q**uē cum reuersus vocaret ⁊ diceret veni domina
nostra vocat te pre gaudio expergefactus est . **I**ntrans ⁊ dominuz Wal-
terum considerans dicebat intra se . **S**imillimus est mōachus iste . mona-
cho per quē hodie domina nostra in somnis vocauit me . nisi q̄ cuculla il-
lus grisea . **H**uius autem alba est ⁊ recitauit visionem socio suo . **S**equen-
ti die cum dominus abbas ⁊ Walterus essent recessuri ⁊ ab eis predicti
iuuenes ad portam vocati Walterusq; in sua grisea cuculla staret . alba q̄
sibi fuerat accommodata deposita . **A**it monachus socio . **R**euera iste est
monachus . qui vocauit me . vestem cognosco . de persona non dubito .
Post dies paucos idem Walterus cepit infirmari qui fide et caritate ple-
nus . confessus atq; contritus beata dei genitrice se vocante de tenebris
transiuit ad lucem de fide ad speciem . de labore ad requiez . de merito ad
premium . de mundo ad patriam . **A**d quam nos perducatur dei filius do-
minus noster **I**hesus ex **M**aria virgine natus qui est via in exemplo . veri-
tas in promisso . vita in premio . **A**men . **C**esarius . vero **M**ilitariensis et

ipse vocatus sicut fuerat ei preonsum. Interpositis paucis diebus migravit ad dominum. **H**ec mihi relata sunt a predicto abbate **Eustachio**. **U**t autem ostenderet dominus quanti apud ipsum esset meriti matris sue dilectus. signis post mortem ipsum glorificavit. **E**odem tempore **Winemarus** de **Aldendorp** miles dives et honestus lecto totus paralyticus decubuit. **A**udiens hominem dei vnice sibi dilectum ad dominum migrasse mortuum nuncium ad claustrum misit per quem sibi defuncti coturnos transmitti supplicavit. **M**issi sunt ei noui et mox remissi. eo quod intellexisset eos domini **Walteri** non fuisse. **M**ox per eundem nuncium boti viri dei satis veteres mittuntur quos infirmus fide ad deuotionem suscipiens statim ut manus premortuas imposuit beneficium ex eis sensit. **S**imile actum est in pedibus. **A**b illa enim hora cepit manus leuare et pedes erigere et totius corporis vires sensim tamen recipere. **E**adem vero calciamenta ob amorem beati viri et concessum sibi per illa beneficium in tantum venerabatur ut in castro suo capellam edificaret atque eosdem coturnos eius altari ligneo abbate nostro presente includeret. **A**lius quidem miles piculosum habens apostema. in pectore audiens per predictos calceos tantam in **Winemaro** salutem factam vnum sibi transmitti petiuit per quem mox ut vlcus locum tetigit plene conualuit. **A**pollonius. **S**atis mihi iam fateor probatur quod beata **Marie** diligentes se diligat et honoret. **C**esarius. **N**on solum suos dilectores ac dilectos ad vitam dirigit eternam. imo frequenter illos etiam ad honores prouehit temporales.

Capitulum .xl.

Post mortem abbatis nostri **Heuardi** huius predecessoris qui hodie abbatifatus fuit apud nos sacerdos quondam etate decrepita **Syfridus** nomine spiritum aliquando ut nobis videbatur habens prophetie. **H**ic multis diebus ante celebrationem electionis quibusdam secreta predixerat quod dominus **Henricus** tunc prior abbas esset futurus et in ecclesia **Treuerensi** in abbate consecrandus. **R**equisitus unde hoc sciret respondit. **D**ominam nostram vidi ante presbiterium eiusdem ecclesie videlicet beati **Petri** virgam ei porrigere pastozalem. **M**odus tamen visionis nemini dicere voluit. **Q**uid plura? **T**am concorditer in abbatem electus est ut visitator miraretur dicens tam vnanimem lectionem non posse esse nisi a deo. **E**t quia tunc temporis ordines **Colonie** fieri non poterant propter captiuitatem episcopi **Banois**. licentiatus est ei a prioribus ordinationem suam recipere ab archiepiscopo **Treuerensi** **Johanne** diuulgatum nobis fuerat quod ordines solenes celebraturus esset apud consuetam

sicut et fecit. Assumptis secū electus noster quibusdā mōachis qui erant ordinandi profectus est illuc. Et dixi ego i corde meo. Bonus iste homo ab aliquo spiritu erroris i parte deceptus ē. Et qz ea que diuinitus ordinata sūt mutari nō possūt cū dñs archiepiscopus clericos ordinasset q valde fatigatus eēt ait abbati. dñe abb multū sū lassus in die palmarū veniatis ad me Treueri q libenter ibi vos cōsecrabo. Qd et fecit. Et mirat⁹ sū valde nihil deinceps dubitās de veritate visionis. **Apolloni⁹**. Quid si male se habuerit in prelaturis sic a beata virgine p̄moti? **Cesari⁹**. Sicut ab ea misericorditer exaltant ita dictate eius iusticia nō nūqz humiliantur. q hoc forte ad bonum suum. **Apollonius**. De hoc mihi dicas exemplum **Cesarius** Exemplum nō longe queram. **Capitulum. vi**

Dortuo predicto Brunone q post occisionem Philippi Ottone iā in regno cōfirmato de successiōe in ecclesia Coloniēi satis tractabatur. Hermānus decanus Bunnēlis qui vir est vt nosti valde litterat⁹ cum deus eiusqz gētricem sicut ipse mihi retulit toto cordis affectu deprecaretur quatenus tante ecclesie dignus p̄ficeretur nocte i visu eade dē dgo brā ei apparēs q librū aureis litteris scriptū porrigēs ait. Defer librū istū Episcopo. nihil aliud in libro cōtinebatur nisi angelice salutationes. i. **Que Maria gratia plena**. Per librū eniz intellexit episcopatū. Quē cū ferre vellet Johāni episcopo Cameracēsi eo q tā rex qz ipse illi fauerent probitate illius cognoscentes reuocauit eū beata virgo dicēs. Non Johanni sed **Theoderico** sanctorum apostolorū p̄posito d̄feras illū. De si in episcopatu non se bene habuerit sicut per me illum adeptus est. Ita per me illo priuabitur. Semper in eius obsequio idem **Theodericus** de uotus fuerat et sicut mihi notum est quotidie misse eius quotidiane vult intereē numum offerens singulis diebus. Tempore electionis cum rex p̄ episcopo Cameracēsi intercederet eiqz ab electoribus responderetur. qz ideoma terre ignoraret cessauit. Hoc ipsū predixerat p̄fat⁹ **Hermān⁹**. Tunc electores personis quatuor vota sua cōmiserunt. a quibus **Theodericus** in Antistitem electus est. Qui post dies paucos a malis consiliarijs in tantum deprauatus est vt modicam haberet differentiam inter p̄sonas laycas et ecclesiasticas inter rusticos et monachos. **E**que ab hīs vt ab alijs telonea recipiens indebitis exactionibus vtrosqz grauans s̄d̄is alijsqz actibus mal⁹ dei genitrix irritata egit sicut ex superiori visidō colligitur vt idigne satis a **Mogūtimo** deponeretur episcopo. emulo ei⁹ per electionem substituto. **Apollonius**. De durus fuerit ordini nostro in episcopatu satis intellexi. **Cesarius**. Idcirco merito ab illa deiectus

est que ordinis est aduocata Tanta illi cura est de ordine vt etiaz eos qui detrahunt illi sine correptione non transeat verbi gratia.

Capitulum. xliij.

Qlonie scolari. e pene quatuordecim annorum cuiusdam civis filius et ecclesie sancte Marie in capitolio canonicus. Iste miro modo ordinem nostrum diligebat. Hoc anno cum naues ordinis per zelandiam timore predonum transire non auderent rumor venit Coloniā quod omnes essent depredate Et dixerunt quidam. Iuste actum est cum eis monachi avari sunt mercatores deus illorum avaritiam sustinere non potest. Huiusmodi hominibus predictus puer in tantum iratus est vt odio aduersus ordinem concepto religioni detraheret. nec equo oculo monachum siue conuersum respicere posset. Nocte quadam in somnis animam imaginem dei genitricis sibi stare videbatur. Quem cum illa seuerius intueretur et puer tremere faciem ab eo auertit sic dicens Male puer optimis amicis meis quos habeo in toto mundo maledicis et detrahis. Quod verbum ille bene intelligens et ex terrore cuiusdam amoris extinctum gratia beate virginis in eius corde reaccendit. De autem virgo piissima spernentes se quicquid puniat et humiliet exemplis duobus tibi ostendam. Alia me meministi tibi dixisse superius de inuasoribus possessionum loci sancte Marie quos humiliavit et adhuc humiliare non desinit.

Capitulum. xliiij.

Homo preterito duo milites germani. ministeriales palatini comitis Rheni ex quibus vnus Sybodo alter Baldemarus vocabatur. multis secum assumptis armata manu venerunt in villam Cusule forum rerum venialium in odium Walrami comitis de Lutzellenburg spoliantes et multa pecora aliaque diuersi generis spolia secum deducentes. Erat enim in eadem die triplex solennitas. dies videlicet dominicus. natiuitas sancte dei genitricis et dedicatio ecclesie eiusdem ville. Nocte precedenti cuidam militi ex comitibus Sybodonis talis visio ostensa est. Beatam virginem Christum pedibus vidit prostratam et voce clara dicentem. Conqueror tibi domine fili de Sybodone et aplicibus eius qui dedicationem ecclesie mee turbauerunt hominesque ad illam confluentes spoliauerunt. nullum tue diei neque mee natiuitati honorem deferentes. Quod enim die eadem futurum sciebat iam pro facto reputabat Miles de visione tremefactus cum Sybodoni eam recitasset. et ille prope dicens recitata ipsum somniasse dicebat et renitentem ut se sequeretur coegit. Dominus vero virtutum qui de caldea adduxit. Nabugodonosor pro quem iudeorum superbiam humiliavit Walramum iuuenem pro quem iniuriam

vindicaret. aduocauit. Na die eodē circa nonam inopināte cū armis ⁊ armatis militibus cussile intrauit. In dimidio enī āno illuc nō venerat. Hī qui bona sua perdiderāt querimōiam de Sybodoē faciētes cū Walramus quo isset vel vbi esset interrogaret. rīderūt. Dñe ad quatuor milia aria in tali loco secure quiescit. Tūc ille furozē suū dissimulās ait. Hodie festū sancte Marie est. bellare nobis nō licet. Iussit dextrarijs tñ dari pabulū. vt modicū quiescētes fortiores ad cōflictū redderentur. Ante solis occasū cū omnibus suis equis ascensū insecuti sūt hostes. ⁊ nocte super se/ciros irruēs. alios cepit. alios occidit. vixq; aliquis euasit. preter militez qui predictaz viderat visionē. Hīs ita gestis. dicebat mulier quedā Walramo. Dñe ecce capita p̄donū istoz quiescūt i tali loco. Recesserāt. n. modicum a villa in curtez quādam illic dormiētes. Mor illic omnes diuertētes cū sepes ⁊ portam curtis inciderēt. Signumq; militare Walrami clamarent ⁊ hoc intimaretur Sybodoni ille territus cū fugere vellet surgē nō potuit neq; pedez mouere de loco. Cui cū Baldemarus diceret surge frater fugiamus rīdit ille. Tu fugias frater. ego enī fugere nō valeo q; super genua mea quasi massam plūbi sentio. Ad quod ille. Nec ego fugiā tecum volens manere. Sicq; ambo capti sūt et occisi soluentes penā sacrilegij in dei genitricē cōmissi. Apollonius Satis manifesta fuit vindicta hec cōcordās visioni et pene facte in Wilhelmū de helpenstein sicut dictum est superius in capitulo septimo. **Cesarius.** Non solum matris iniuriā Christus vindicat in operibus malis s; etiā in verbis cōtūelios.

Capitulum. xliiij.

Legitur in libro miraculorū clareuallis de duobus lusoribus terribile quid. Cum vni male succederet fortune alterius inuidēs vt furozi suo satisfaceret i deū euomere cepit verba cōtūeliosa. Quē socius eodē maligno spiritu afflatus cōpescens ait. Sile tu enī nescis maledicere. Statiq; deū nimium blasphemās cū in matris eius iniuriāz erūperet. Mor desuper audita ē. Meam iniuriam. quocunq; modo sustinui matris autē mee otumelias nequaq; potero tolerare. Morq; super ipsā tabulā vulnere visibiliē pcussus spumās expirauit. Et quid dicā de verbis cōtūeliosis cū etiā stultiloquia sine felle malicie cōtra sacte dei gēitricis imaginē prolata nouerim in presenti acriter satis punita?

Capitulum. xlv.

In capella castri Neldense quedam vetus imago est beate virginis in sinu tenens filium. non quidem per opus bene formata sed multa virtute dotata. Matrona quedam eiusdē castri quod sitū

prior eēt in **Ihemmērode** et firmū haberet p̄positū resignare p̄ioratus officii p̄dicta matrona ab abbate eius domino. **Eustacio** quē hospicio recepat vt sibi eū trāsmitteret petiuit et obtinuit. Quē ante imaginez dei genitricis ducēs ne officii suum resignaret admonuit. Deo inquit nō placeat si resignaretis. Cui cū ille diceret vñ hoc noscis? Rñdit. illa. Nemo mihi hoc reuelauit nisi dñā ista digito imaginē oñdens. Multa siquidē eidē deuote semie p̄ sacram illam imaginē reuelātur plurima p̄ illa bñficia cōsequit̄. **Apolloni**⁹. Rescuii adēnus tantas eē consolatiōes in imaginib⁹ s̄ctorū. **Cesarius**. Multas sancti in suis et per suas imagies virtutes opantur marie in illis locis vbi venerātur. Nunq̄o non recordaris iuuenis apostate iuxta flozeffiā q̄ per imaginē btē virginis cōsecutus est idulgētiā? Similiter et scimōialis que ab eius imagine alapa suscepta periculosa euasit tētationē. **Apollonius**. Utriusq̄ bñ memini p̄ximū viderē miraculi in distinctiōe secūda .c. xij. et secūdi i distinctiōe p̄nti. c. xxxij. et stupor iuadit me cū i lignis audio vocē ad loquēdū. manus ad feriēdū corporis incuruacōez. erēctōnez. sessionē et reliquos motus vitales. Magis hec admiroz q̄ loquelā. **Asine** contra **Balaā**. Illa n. animā habebat morabilem in lignis. lapidibus siue metallis nullus spiritus ē. **Cesari**⁹. Diuinus spūs in oi creatura ē per eēnciā et per potētiam cui nihil imposibile ē et nihil miraculosum qui ad honorez s̄ctorū suoz hec et huiusmodi similia quotidie operatur. De imagine vero beate virginis referā tibi quandam visionem mirificam. que ante hoc triennium facta est.

Capitulum. lviij.

In itinere frisie iuxta ciuitatē **Brunigē** cēobiū q̄dōā scimōialiū ordinis nostri de nouo cōstructuz est vocabulo yesse. Que dicturus sum a p̄iore loci eiusdez audiui et circa idem tempus imaginē ipsam vidi et missam corā ipsa celebraui. Est eni opere angelico decēter exsculpta effigiem representans beate virginis filiū in gremio tenēt. die quadam cū custos cādelam que añ illā ardebat dicta missa extinxisset et duo carpentarij oratoriū p̄opter opus suum intrātes. illam reaccēsz reperisset dixerūt p̄iori. dñe nisi moneatis custodē vt cauta sit circa extinctionē huius candelae oratorium perdetis. Omnia eniz lignea sunt altare scilicet candelabrum parietes. Vocata est illa et culpata negauit et extinxit. **Carpentarij** denuo ingressi cum p̄dictam candelam rursū ardere viderent. et mox hoc p̄iori p̄didissent. iratus dure satis inuectus est in illam. Qui certus effectus ex verbis eius de extinctione. iussit ne deinceps extingueret illam. scire volens quid portenderet. Tota illa die et se

quenti nocte coram imagine predicta ardebat cœdela et in mane vir ad longitudinem dimidij articuli manus fuerat cōsumpta. In festiuitate beati Andree apostoli cū vnus ex prefatis carpētarijs vir simplex ac deuotus modo in eodē cenobio conuersus ad missas staret et sacerdos euāgelij iciperet imago saluatoris ipso intuenste de sinu matris in quo sedebat se erigens coronam de capite eius tulit eāq; suo capiti iposuit dicto vero euangelio cū ventū fuisset ad illum locū simboli. Et homo factus ē coronam materno capiti restituit et reledit. Hec cū simplex ille homo vidisset q; de nouitate visionis expauisset ait intra se. Melius ē vt taceas si dixeris non creditur tibi. Cuiq; in festo sancti Nicolai eandem visionē eodem modo quo prius vidisset diuinā timens offensam incurrere si taceret priori visa per ordinem recitauit. Et qz locū repositionis corone exprimere nō poterat vtpote laicus interrogatus de hoc rñdit. Quando nominata fuit Maria. Mox priori occurrit q; in festo cōfessoris ecclesia Credo in vnum deum dicere nō cōsueuerit. Vocāsq; socium suū ait Dixistis vos missam in cōuētū i die sancti Nicolai? ipse tūc domi nō erat. Rñdente illo. etiaz subiūxit dixistis credo in vnū? Dixi inquit Et prior. Non recte fecistis. nō eniz apostolus fuit. Ad quod verbū ille rñdit. Certe ego sanctum Nicolaum equalē habeo multis apostolis. Sicq; prior de visione certificatus est. **Apollonius.** Misterium huius visionis nosse desidero. **Cesarius.** Dyadema regiū videtur hoc loco signare carnem virginis gloriosā quam de semie traxit regio christus vero coronā maternā capiti proprio imposuit. cū per sacramentū incarnationis carnē de virgine sumptā sue diuinitati vnuit. Unde ad cōsiderationē tanti misterij spiritus sanctus nos inuitans dicit in cāticis cāticorū. Egredimini filie Iherusalē et videte regem Salomonē id est christum verum pacificum in dyademate hoc est carne humana quo coronauit eum mater sua virgo Maria in die despōsationis eius quando angelo nunciante in eius vtero celestes celebrare sunt nuptie inter naturam diuinam et humanam. Per hoc autem q; ad illa verba Et homo factus est. coronam materno capiti deposuit dicere videbatur. Mater sicut ego per te particeps factus sum humane substantie sic tu per me particeps facta es nature diuine. Christi enim qui deus est et homo sumus et membra. Hec de perfectorum consolatione dicta sint per sacram eius imaginem. Audi nunc aliud genus cōsolationis de hoc q; in exordio huius distinctionis dictum est apud ipsā esse electuaria confortatiua.

Capitulum . xlviii .

Hec
gēnē
ma māt
ut q; de
galis i o
electuari
ille trās
nō nō pe
les solat
vidē no
q; au. Cui
dūno sic
ac deo vō
cōmōa te
ignat m?
veritū in
domice cō
omnia mel
nis plānt
fatus. Qu
spōnis in
rum vān
namōmū
tis et gra

One
pōit
pā f
legrio beate
re tempore
vno doctū
quā potās
mā pōiā vi
terose ill?
arū vōrū o

Fuit in ordine nostro quidam phisic⁹ magis hitu q̄ actu monach⁹
 Occasione medicine per puincias discurrens ⁊ vix vnq̄ nisi in pre
 cipuis festiuitatibus ad mōasteriū reuertēs. In quadā sacte dei
 gēitricis solēnitate. cū nocte staret cū alijs ad psallēdū ipsa virgo beatissi
 ma multa claritate circūfusa choꝝ ipso vidente intrauit. psallentes circui
 uit ⁊ de pixide quā in manu portabat electuariū per coclear hauriēs sin
 gulis i os mittebat ad ip̄z vero veniēs cū pertrāsiret ⁊ diceret tu de meo
 electuario nō indiges qz medic⁹ es ⁊ plurimas tibi impēdis solatiōes
 ille tristis trāseūtem oculis sequebat̄ culpā recognoscēs. Ab illo enī tēpe
 nō nisi per obediētā coactus de mōasterio egredi cōsensit oēs corpora
 les solationes sibi tēperauit. In prima sua solēnitate domina nostra p̄
 dicto modo famulos suos vīsītans postq̄ ad medicū venit gradū sicut
 ⁊ ait. Quia te emēdasti. tuis medicamētis mea preferēs. ecce de meo ele
 ctuario sicut ceteri. tibi impertior. De quo vt gustauit mox tm̄ dulcedis
 ac deuotiōis cōcepit vt deiceps stabil i gregatiōe māeret ⁊ oia carnis
 cōmoda tanq̄ stercoꝝ reputaret. Electuariū istō gratia deuotiōis intel
 ligitur cui⁹ virtute psallētes cōfortātur cuius dulcedine labor vigiliaruz
 vertitur in delicias. Huius species aromaticę sunt memoria cōpunctiua
 domice cōceptionis natiuitatis et reliquozū sacramentozū Christi que
 omnia melliflua spe future retributionis cōdiātur et meritis beate virgi
 nis psallentibus infunduntur. **Apollonius.** Placet quod dicis. **Ce
 sarius.** De apud beatam genitricem dei vnguenta sint sanatiua testatur
 sponius in canticis dicens Meliora sunt ybera tua vino. odor vnguento
 rum tuozū super omnia aromata. Et in alio loco i psona illius Picut Cy
 namomum ⁊ Balsamum aromatizans odorem dedi x̄. Quante virtu
 tis et gratie eadem sint vnguenta. sequens declarabit exemplum.

Capitulum. xlii.

Ontigit ante annos paucos in quodā cenobio sanāimonialium
 ordinis nostri satis mihi noto res valde delectabilis. Est ibi que
 dā soror et ipsa mihi nota vite probabilis multūq̄ feruēs in ob
 sequio beate virginis. Hec cum in genuflexione nimio impellente seruo
 re tempore quodam genu vel tybiam vulnerasset atq̄ meridioie in ifirma
 tozio dormiret visa est in sōnis ei astare beata virgo Maria. Pixidez vn
 guēti portās i māu sua. Immisitq̄ digit. de eodē vnguento perūxit vulne
 ratā tybiā virgis. Stati tāta fragrātia affuit vt sorores i prio dormiē
 tes odore illi⁹ excitare surgerēt. et ad lectū ei⁹ vēiētes eo q̄ maior ibi sētire
 tur h̄t⁹ odor. dormiētē excitaret. Cui cū lignassēt q̄s vel vñ eēt odor tāt⁹

illa cause non ignara imo per eadem signa iam de veritate visionis cerd
 or effecta nihil illis dicere vel resignare voluit tñ inuēs vt irent dormitū.
 Que cum rursū obdormiisset iterum affuit mater domini secū illam per
 visionē ducēs in pomerium. Cui manū sub mento ponens dicit **M**odo di
 mitte te super genua tua. **Q**uod cū fecisset domina nostra subiūxit. **D**e ce
 tero sic modeste ⁊ disciplinate debes petere veniam. instruēs illaz **E**t ad
 fecit. **S**ingulis diebus sequentiam **Q**ue dei genitricis mihi ad honorem di
 cere debes et ad singulos versus veniam petere. **M**ultum enim in ea de
 lector. **S**antimonialis vero euigilans vt experiretur si esset aliquis in vi
 sione effectus tibiā consperit. quam non sine multa admiratione sanata
 inuenit. **A**pollonius. **Q**uantum ex hac visione consilio minus placet
 beate virgini in orationibus feruor indiscretus ⁊ in genuflexiōibus mo/
 tus indisciplinatus. **C**esarius. **N**on contradico vt enim de persona be
 ate dei genitricis taceam nomen eius non taz sciētis q̄ viuis exemplis
 dulce super mel ostendam.

Capitulum. I.

Iuxta ecclesiam sancti **F**euerini in **C**olonia inclusus quidam ha
 bitabat **M**arsilius nomine. in tuscia ad sanctuz **S**ebastianum q̄
 episcopus. ⁊ tempore scismatis quod fuit inter **A**lexandrum ⁊
Paschalem ab ipso **A**lexandro depositus. **H**unc cum matrone ciui
 tatis frequentarent ⁊ vna ei confessa fuisset q̄ domine nostre nomen di
 cere non posset sine quadam mira dulcedine. de causa tante gratie requi
 sita respondit. **S**ingulis diebus in honore eius quinquaginta **Q**ue **M**a
 ria cum totidem veniis dicere consueui per quem tantam dulcedinez me
 rui. vt omnis oris mei salua orationis tempore in mel videatur cōuerfa
Quod cum audisset iam dictus inclusus exemplo deuote femine vix per
 sex ebdomadas angelicam salutationem prefato modo et numero com/
 pleuerat ⁊ ecce tantam dulcedinem sentire cepit in illius dulcissime saluta
 tionis prolatione in ore et gutture. vt mellis dulcedinem longe transcen/
 deret ipsa dulcedo **E**andem dulcedinem meruit de ordine nostro quidā
 monachus exemplo illius prouocatus **H**ec mihi relata sunt ab eodez in
 cluso. **E**cce hīs tribus exemplis satis ostensum est nomen eius esse super
 mel dulce. et q̄ hereditas eius sit semper mel et fauum. **A**pollonius.
Ut quid appositum est hereditas eius super mel et fauum? **C**esarius.
Reperitio confirmatio est. **Q**uod hereditamus hoc frequentamus **I**n
 fauo cera ē ⁊ mel. **C**era qz tenax ē ptiet ad mēozia **M**el exp̄mit dulcedinē
Nō nisi p̄ iugē mēozia nois gēitrici. dei premissa dulcedo potēt adipisci

era eni
 nois fa
 re mulla
 dione (ar
 rempble
 confertu
 rebir.
 ris. Du
 dat pot

I
 ra
 ce
 in obliqu
 eius voca
 sero etiam
 cū magis
 tem fecit
 ex licentia
 os deoco
 caritatis f
 heri non
 migratio
 eius seru
 brachis
 bus otiri
 tercio qz
 re p̄cellit
 or doctre
 qui le p̄oq
 qz ad per
 esset exere
 nus miru
 treueri p
 nus abbas

Cera enim illuminat. mel cibatur et inebriatur. **N**omen Marie in compositione odoris factum opus pigmentarii. **I**n omni ore quasi mel indolcabitur et ut musica in conuiuio vini. **U**trumque enim illuminationem scilicet et refectionem sancti huius nominis iuocatio operatur sicut in supradictis ostensum est exemplis. **A**pollonius. **E**x quo tanta bona per nomen beate virginis conferuntur peccatoribus et iustis de cetero memorie mee tenacius inhebrebit. **C**esarius. **H**oc si feceris in fine tuo consolationem eius experieris. **U**t vero morientibus assistat eisque suam mellifluam presentiam ostendat presto sunt exempla.

Capitulum. li.

In domo quadam Hispanie ordinis nostri quod Pumanne vocatur duo adolescentes sunt conuersi et tam laudabiliter in ea conuersati. ut vita illozum esset alijs in exemplum. **E**x quibus unus in obsequio beate virginis ita feruens extitit ac deuotus. **I**ta in horis eius decantandis morosus et intentus ut non solum in singulis versibus sed etiam in singulis verbis memoriam ipsius haberet sicque horam horam cum maximis laboribus pene continuaret. **Q**ui cum annos decem et septem fecisset in ordine grauiter infirmatus est et ministravit ei socius suus ex licentia prioris. **S**ciens eum virum sanctum et in seruitio dei genitricis deuotissimum ut aliquid sibi diceret ad edificationem intuitu mutue caritatis flagitauit. **C**ui cum ille nihil negare posset nec vellet respondit. **H**eri domina nostra visitauit me et quia die septimo ad dominum sum migraturus predixit et adiecit. **Q**uia precunctis mortalibus mihi intentus seruisti et ego tibi faciam quod nondum alicui feci. **C**ollumque meum brachijs suis stringens dedit mihi osculum. **A**pollonius. **H**ec legentibus oriri potest scrupulus quia superius dictum est capitulo tricesimo tertio quod tentato osculum dederit. **C**esarius. **V**isio ista illam tempore precessit. **C**um autem agonisaret die et hora predicta. vir sanctus prior dormiens cellam in qua iacebat turbam candidatorum introire vidit qui se propter animam illius deducendam aduenisse dicebant. **S**tatimque ad percussione[m] tabule excitatus surrexit et accurrit et quia celestis esset exercitus a quibus deuotus genitricis dei famulus foret deducendus minime dubitauit. **H**ec dominus Arnoldus abbas Cisterciensis Treueri positus multis recitauit dicens veraciter in domo in qua prius abbas fuerat gestum.

Capitulum. lii.

In domo que vulgari nomine **Hemmenrode** dicitur. cōuersus quōdā fuit vocabulo **Hermān**. nemorali aratro cuiusōā **Drāgie** deputat. Erat autē sincerissime vite et multas a dño cōsolatiōes secreto percipiebat ex quibus pro pace ad nrām puenerūt noticiā. **I**n officio suo habebat inter alios boues iuencū ferocē ac supbū quē ad opus vite ac nullatenus sine magno labore adducebat. **H**ūc ergo cū vice quadā iugo vellet colligare et modis omnibus recalcitrātē nequiret cōpescere cōmotus anio in siluā diuertit et sustē ad rebellē taurū ferendū icidit. **C**ui minaciter cū nocte veniēti nescio quo spū ductus taurus occurrit pedibusque eius prostratus licet non verbis gestu tamen humiliati corpis veniā flagitauit. **Q**uo viso vir dei placatus ait. **M**iam queris. misericordiam tibi non denegabo. **S**urge et caue ne me de cetero inq̄tes. **A**b illa autē die taurus idē oēm deposuit feritatē. adeo ut in gratia māluetudis nullo cōiugaliū suorū inueniret inferior. **I**dem frater alio tēpore cū diuinis laborib⁹ fatigatus post cōpletoziū pausaturus in suo stratu se collocasset subito recordatus ē quod ipso die vnā horā quam decātare solebat in hōre beate virginis pre instantia occupationis distulerat et dilatā obliuione intercedente neglexerat. **E**xiliit ergo de stratu suo ut quod neglexerat vel tūc suppleret. **S**ed ei⁹ miserāte labores. dñā mūdi repente astitit ei impās ut quiesceret et ipsa pro eo horam neglectam supplere deberet. **Q**uando autē dñs deus iustā laborib⁹ ei⁹ remunerationē reddere decreuit immitit ei infirmitatē corporis sed animi gaudium et cōsolationē spirit⁹ non subtraxit. **I**gitur cū per aliquot dies egrotasset venit abbas **Hilbert** tamen eū quā ceteros infirmos visitare. **C**ui cū diceret non crubescis frater **Hermāne** quod frater **Do**defridus erit prior tuus in regno celozū? demonstrato quodā quersio ibidem infirmo qui triennium vix perfererat in ordine. **R**ēdit. **N**on domie sed quicquid boni ei deus facere voluerit bene cupio ei. **D**ixit ei abbas. **O**tu semper rides. **F**acies enim eius naturaliter quasi ad ridendum disposita erat. **H**abe licentiam eundi ad chorū et ad opus tuum. **R**espondit ego ibo quo deus voluerit. **E**t quo inquit ibis? **R**espondit ad regnum celozum. **Q**uando ergo ait morieris? **A**t ille ait. **P**ost biuuium. **N**ā et tertia post hāc diē incipiente missa hic ero. et incipiente euāgelio hic adhuc ero. sed antequā finiatur in regno celozum ero. **E**t videtur mihi hoc triuuium prolixius esse et amplius me grauat. quā totum tempus vite mee quod feci super terram. **U**nde inquit ista nosti? **R**espondit ille. **B**eata virgo domina nostra hic fuit et consolata est me. **S**ed et ego raptus sum in celum vbi etiam videre merui beatitudinem quam deo largiente habiturus sum. **A**b illo ergo die frequentissime eum abbas visitauit.

et usq; genitricis que te non solū in admirationē imo etiā i stuporem me
rito cōuer
tant.

Cap. lviij.

M Ies quidaz nobilis sed criminosus tpe quodā ab inimicis suis
captus ē. Et qz mortales erant inter eos inimicitie visum est eis
expedire vt in instanti occideretur. Ternens vir nobilis sibi mor
tē imminere ⁊ nullum adeē remediū vite. supplici voce dixit ad illos. Ro
go vos intuitu dei vt ad modicū mortē meaz differre dignemī quatin?
alicui sacerdotum peccata mea possim cōfiteri. Rñderūt illi. Non eēt nob
hec dilacō tuta. Contingere posset vt ognati ⁊ amici tui venientes eripe
rēt te de manibus nostris ⁊ esset error nouissimus peior priore. Cui cū p
cepissent vt se psterneret ad decollationez dixit hoc verbū. Deus tu scis
volūtate meam. Et subiūxit. Animā meā. cōmendo virginis filio. Sicq;
decollatus est. Erat tūc tēporis obsessus quidā in vicinio. Cui cum dice
rent quidā audita morte tanti errant. mō magnū habetis gaudiū pp
animā milit. illius facinorosi. lugubri voce respondit. Nequa qz. Unum
enim verbum moriens ptulit propter quod saluatus ē. Haud dubiū qn
ope beate virginis cuius filio animā occidendus cōmilit. penis gehenne
fit subtrahctus. ⁊ cum latrone confitēte paradisi gaudijs adductus. Ali
ud tibi referam vnde amplius mireris quod mihi abbas orpinis nostri
retulit circa hoc quinquēniū dicens illud contigisse.

Capitulum. lix.

I N vicina ciuitate Tridentine sicut mihi retulit quidaz abbas. la
tro nominatus versabatur a quo multi depredabantur ⁊ qui se
defendere voluerunt nec potuerunt occidebantur. Vic cum die q
dam monachum quendam ordinis nostri obuium haberet sperās q pe
cuniam portaret ait. Nisi voluntarie sequaris me occidam te. Quem cum
monachus sequeretur ⁊ quereret in via quis esset vel quid operis habe
ret: respondit ille. Ego sum latro ille famosus nomē suū exprimens. Cui
cū monachus diceret iam incipitis canescere ⁊ nō timetis anime vestre?
rñdit ille. Nō plus qz pecus. Et tacuit mōachus. Veniens in spelūcam il
lius ait intra se. Si posses hominē hūc cōuertere. magnū deo p̄stares ob
sequiū. Dixitq; ad latronē. Si licet mihi aliquid vos interrogare? Rñdē
te illo licet. mōachus sbiūxit. Qualis extitit vita vestra a p̄cipio? Rñdit
ille. Pessima. Quā puer eram cū ōnibus meis coetaneis cōtēdebam. scūs
gdolescēs furti. opā dei. deide i viz p̄ficiēs latrocinia exēcui. i qb? a dō
p̄feci vt hodie caput ⁊ mgf s̄iz oīz latronū hui? puicie. Ad qd mōach?

Nunquā nō timentis pēas eternas. huiusmōi opib⁹ preparatas? **D**icente illo de anima nulla mihi questio est eo q̄ perdita sit. **M**onachus respōdit. **Q**uid si possez vobis ostēdere viā salutis velletis mihi acquiescere nec ne? **R**at latro. **E**tiam vobis cōsentirem. **E**t ille. **J**eiunate vnū diez in ebdomada in honore sancte **M**arie genitricis dei et nullum in illa ledatis et sciat. pro certo qz gratiam apud filium vobis obtinebit. **R**atōit latro. **H**ec reuera faciam et iam voueo. **N**ihil ea die comedam nullum depredabor nllum ledaz. **E**legitqz diez sabbati. nihil in illo mali operas. imo plurimos a socioz manibus depredandos siue occidēdos. ob honore beate virginis eripiens. **E**odem tempore tridentū ab hostibus per circuitū infestabatur et exeuntes satellites ciuitatis cum hostes die sabbati insequerent. iam dictum latronez inermes propter sabbatum eū ceteris ceperunt. **E**t cū eēt fortissimus non se defendebat cū caperetur nō se excusabat. nec loqui voluit interrogatus cū duceretur. **V**eniēs in ciuitatē mox vt cognit⁹ ē. patibulo adjudicat⁹ ē. **R**atu tñ vt credit⁹ bte vrgis sup pulchritudiez cozporis eius iudices moti. in hoc conuerūt vt prouincia abiurata viuere. **Q**uod cum ille abnucret et diceret. non faciam. melius est emz vt hic peccata luam. qz in futuro. rñderūt. **S**ine tunc vt decolleris. **N**on curo inqz qualis sit pena. dūmodo occidat. **E**t illi. **U**is vt vocetur tibi sacerdos? **R**atōit. **N**on ē necesse. **O**mnes eni **C**hristiani estis. omnibus vobis peccata mea confiteor. **Q**uod cū fecisset cū multa contritiōe nihil se boni vnqz fecisse testabatur preter illud ieiunium quod a monacho didicerat. **S**icqz extra ciuitatem decollatus ē. et in eodē loco sepultus. **N**octe eadem vigiles portaz circa eius tumulum luminaria viderūt. **Q**uinqz eni matrone cozpus effodientes. et caput cozpori adaptātes. posuerūt i feretro mire texture purpura superiecta. **E**x quibus quatuor singulares cādelas ardentes in manibus habentes. per quatuor partes feretrū tollētes quita que clarissima omniū erat. cum candela sequēte ad portā vsqz venerūt ibi cozpus deponētes. **C**ustodes ista videntes timuerūt putātes eē fantasma. **Q**ui bus illa dicebat. **D**icite epō vestro vt capellanum meum a vobis decollatum in tali loco ecclesie honorifice sepeliat. minas addens si negligeret. **E**t nominauit se **M**ane cum episcopo n. ciata essent. cum clero et populo exiens purpuram deposuit. caput precessum cozpori vnitum viciens erpauit. texturāqz purpure humanum artificium excedētē admiratus. relatis credidit. hominemqz cum timore et honore maximo non vt latronem. s̄ sicut **C**hristi martirez in loco designato sepeliuit. **A**b illo tēpe vsqz hodie vix aliquis adultus in illa prouincia inuenitur. qui eius exemplo diez sabbati in honore domie nostre nō ieiunet. **C**polloni⁹. **C**ū opa bōa extra

caritate
repor
la
sequi
qu
obtin
on
dient
se
nū
me
talpat
rāci
fani
gnū
in
v
dere
deb
super
e
que
ob
cōsol
one

Man
ste
vicer
an
erū
cōfē
regula
s
circū
tam
de
ge
ordine
C
vientes
a
regina
cel
C
inter
cien
quo
lamē
monach
oz
tas
referēs
narrat
J
uit
ad
amp
virginē
be
horuz
mul
nator
illan
nator
vt
de
hūa
facia

caritate facta mortua sicut quod ieiunium siue opus aliud secundum genus bonorum. tempore latrocinii gestum. dei genitrici placere potuit? **C**esarius. Per obsequium quod beate virgini impendit. habile se reddidit gratie. per finale contritionem factus est filius glorie. Per temporalem mortem quam libenter ac patienter sustinuit. purgatorum penam euasit. Non enim punit deus bis in id ipsum nisi medicina contemnatur. Non aliter audeo diffinire. Legimus enim in vitas patrum quidam latroni conuerso pietatis opera. que in latrocinio egit recitati. sanctum respondisse Pasnucium Nunquam aliquid tale legi id est tam magnum in vita mea. **A**pollonius. Historia hec tam mirabilis valde accendere debet peccatores in amorem sancte dei genitricis. **C**esari. Adhuc vnum superest capitulum quod omnes ordinis nostri professores magis omnibus que adhuc audisti. in illius amorem accendit. propter quod patri distinctioni per conclusionem illud reseruauimus. quia quod nouissimo loco dicit. memorie forci impium.

Capitulum .lx.

Monachus quidam ordinis nostri omniam nostram plurimum diligens ante paucos annos mente accedens ad contemplationem glorie celestis deductus est. Ubi cum diuersos ecclesie triumphantis ordines videret angelorum videlicet patriarcharum. prophetarum apostolorum. martirum. confessorum. et eosdem certis caracteribus distinctos. Item canonicos regulares. premonstratenses siue cluniacenses. de suo ordine sollicitus cum stare et circumspiceret. nec aliquam de illo personam in illa gloria reperiret. ad beatam dei genitricem cum gemitu respiciens ait. Quid est sanctissima domina quod ordine Cisterciensi neminem hic video? Quare famuli tui tibi tam deuoti seruiantes. a consorcio tante beatitudinis excluduntur? Videns enim turbatum regina celi. respondit. Ita mihi dilecti ac familiares sunt hi. qui de ordine Cisterciensi sunt. ut eos etiam sub vlnis meis foueam. Apertisque pallium suum quo iam dicta videbatur quod mire erat latitudinis. innumerabilem multitudinem monachorum conuersorum. sanctimonialium illi ostendit. Qui nimis exaltas et gratias referens ad corpus redit. et quid viderit quid ve audierit abbati suo narrauit. Ille vero in sequenti capitulo hec referens abbatibus omnes letificauit ad ampliorum sancte dei genitricis amorem illos accendens. Igitur quia virginem beatam. imo speculum virginitatis. cuius merita et gloria omnium sanctorum multitudinem transcendunt. laudare non sufficio. quasi imperitus orator illam laudando deficio. Ipsam ergo tuis adiutus orationibus deprecor ut defectum meum ipsa suppleat. et que scripta vel scribenda sunt fructuosa faciat. Amen.

Explicit septima distinctio.